

Situacions d'aula II

Materials docents d'ús interdisciplinari

Grup Interdisciplinari d'Investigació Docent

Situacions d'aula II

Materials docents d'ús interdisciplinari

Grup Interdisciplinari d'Investigació Docent

UNIVERSITAT
JAUME·I

DIDÀCTICA DE LA LLENGUA
DIDÀCTICA DE LA MATEMÀTICA
DIDÀCTICA I ORGANITZACIÓ ESCOLAR

Autoria (Grup Interdisciplinari d'Investigació Docent):

Vicenta Altava Rubio (Àrea de Didàctica i Organització Escolar)
Francisco Gimeno Agost (Àrea de Didàctica i Organització Escolar)
Gil Lorenzo Valentín (Àrea de Didàctica de la Matemàtica)
Inmaculada Pérez Serrano (Àrea de Didàctica de la Matemàtica)
Isabel Ríos García (Àrea de Didàctica de la Llengua i Literatura)

Col·laboradora:

Isabel M. Gallardo Fernández (Àrea de Didàctica i Organització Escolar. Universitat de València)

Han fet possibles el coneixement i la utilització de les situacions d'aula Dolors Ibáñez Montolio, mestra d'Educació Infantil del CEIP La Marina de Castelló de la Plana; i Manuel Miró Escuder, mestre d'Educació Primària del CEIP Lluís Revest de Castelló; i els seus respectius alumns.

Edita: Publicacions de la Universitat Jaume I. Servei de Comunicació i Publicacions
Campus del Riu Sec. Edifici Rectorat i Serveis Centrals. 12071 Castelló de la Plana
<http://www.tenda.uji.es> e-mail: publicacions@uji.es

Col·lecció Sapientia, 36
Primera edició, 2010
www.sapientia.uji.es

ISBN: 978-84-693-1792-1

Aquest text està subjecte a una llicència Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual de Creative Commons, que permet copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra sempre que especifique l'autor i el nom de la publicació i sense objectius comercials, i també permet crear obres derivades, sempre que siguin distribuïdes amb aquesta mateixa llicència.

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/deed.ca>

Índex

INTRODUCCIÓ	5
NORMES DE TRANSCRIPCIÓ	12
SITUACIÓ I	
«NOTA A LLEDÓ». ESCRIPTURA DE LA RESPOSTA A UNA NOTA REBUDA	13
EPISODI I: LECTURA DE LA NOTA REBUDA, PRÈVIA A L'ESCRITURA	
Introducció	15
Seqüències	16
Preguntes	23
EPISODI II: PLANIFICACIÓ DE LA RESPOSTA A LA NOTA ...	
Introducció	25
Seqüències	26
Preguntes	31
EPISODI III: ESCRIPTURA DEL NOM DEL DESTINATARI DE LA NOTA	
Introducció	32
Seqüències	33
Preguntes	36
EPISODI IV: ESCRIPTURA DE LA SIGNATURA DE LA RESPOSTA A LA NOTA	
Introducció	37
Seqüències	38
Preguntes	40
EPISODI V: ESCRIPTURA DEL MISSATGE DE LA RESPOSTA A LA NOTA	
Introducció	41
Seqüències	42
Preguntes	66

SITUACIÓ II	
«EL COR». L'ESCRITURA D'UN TEXT DINS D'UN PROJECTE DE TREBALL GLOBALITZAT	67
EPISODI I: LECTURA DE LA INFORMACIÓ	
SOBRE EL COR	69
Introducció	69
Seqüències	70
Preguntes	78
EPISODI II: PLANIFICACIÓ DEL TEXT SOBRE EL COR.	
ELABORACIÓ DE L'ÍNDIX	80
Introducció	80
Seqüències	81
Preguntes	92
EPISODI III: ESCRITURA DEL TEXT SOBRE EL COR (I) . . .	93
Introducció	93
Seqüències	94
Preguntes	100
EPISODI IV: DE QUIN COLOR ÉS LA SANG?	101
Introducció	101
Seqüències	102
Preguntes	104
EPISODI V: ESCRITURA DEL TEXT SOBRE EL COR (II) . . .	105
Introducció	105
Seqüències	106
Preguntes	119
BIBLIOGRAFIA	120

Introducció

Presentem en aquest fascicle un material de treball per a la formació del professorat d'Educació Infantil i Primària on es mostren les transcripcions de dues situacions reals d'aula. En aquestes, dos grups de xiquets i xiquetes, amb els seus mestres, realitzen activitats en les quals el diàleg i la col·laboració són la base de la construcció dels coneixements.

Cadascuna d'aquestes situacions està constituïda per una sola *tasca*, conjunt d'activitats educatives que es realitzen a l'aula amb una finalitat comuna que els dóna sentit i coherència, les diferencia de les altres i en facilita la continuïtat fins a arribar a completar-les (Gimeno, 1988).

Les situacions que presentem són les següents:

- «NOTA A LLEDÓ». Escripció de la resposta a una nota rebuda. CEIP La Marina. En aquesta situació, un grup de cinc xiquets del darrer curs d'educació infantil i la seua mestra lliguen una «nota» enviada per una altra mestra i la contesten. (Durada de la tasca: 40 min 12 s.)
- «EL COR». L'escripció d'un text dins d'un projecte de treball globalitzat. CEIP Lluís Revest. En aquesta situació, un grup de xiquets de segon curs de primària i el seu mestre escriuen un text sobre el cor per donar resposta a una pregunta plantejada en el desenvolupament d'un projecte globalitzat sobre el «cos humà». (Durada de la tasca: 58 min 18 s.)

Cadascuna d'aquestes situacions mostra la interacció oral dels mestres i els xiquets i les activitats que realitzen per portar a terme la tasca.

La transcripció, realitzada a partir de l'enregistrament en vídeo, es presenta dividida en episodis i seqüències. Cada *episodi* està constituït per un segment de transcripció que reflecteix una activitat central dins de la tasca, especialment rellevant a causa dels continguts que s'hi treballen i al tipus d'interacció que es du a terme (per exemple, llegir la nota rebuda, planificar o escriure una part del text, etc.). Les *seqüències* reflecteixen unitats d'acció i/o temàtiques dins l'episodi, aïllades per facilitar-ne la comprensió i l'anàlisi. La transcripció respecta la llengua utilitzada en les interaccions, el valencià, i, d'acord amb les normes utilitzades, assenyalava els canvis de llengua en negreta.

L'*objectiu* central d'aquest material és proporcionar una eina al professorat i a l'alumnat de mestre perquè reflexionen sobre els fenòmens educatius que ocorren a l'aula.

Des d'aquesta perspectiva, el material pretén relacionar la teoria i la pràctica en la formació inicial i permanent de mestres d'infantil i primària; mostrar la complexitat de les situacions d'aula des de l'anàlisi interdisciplinària; facilitar al professorat

universitari la reflexió conjunta sobre el sentit educatiu de les situacions analitzades i ajudar-los a coordinar l'ensenyament de les seues assignatures amb altres del mateix curs o distint; i, finalment, proporcionar a l'estudiantat una eina que li permeta reflexionar sobre l'ensenyament i preparar les matèries objecte d'estudi.

Situacions d'aula

Les situacions d'aula són fragments de l'activitat educativa escolar delimitats per l'espai on es realitzen, la duració, les persones i els materials implicats, i la forma en què els uns i els altres estan organitzats.

L'element bàsic d'aquests materials és el conjunt d'activitats educatives presidides per una sola finalitat que els confereix un sentit unitari i que arrepleguem sota la denominació de *tasca*. Com hem assenyalat, en aquests materials, cada situació comprèn una sola *tasca* el significat de la qual es troba en la seua denominació.

L'anàlisi de les tasques, que posen en relleu les preguntes formulades al final de cada episodi, en té en compte els elements essencials a l'educació, com ara els que intervenen en la construcció conjunta del coneixement, els que defineixen les funcions del llenguatge dins dels processos d'ensenyament-aprenentatge, els que determinen les característiques de les matèries objecte d'estudi i aquells que procedeixen de la mateixa institució escolar com a context que condiciona les relacions i les activitats que es realitzen a les aules.

La *presentació* d'aquestes situacions es fa d'acord amb l'estructura següent:

- La denominació de la tasca o el seu títol;
- La indicació del nombre d'episodis que la integren;
- La contextualització de la situació des de l'escola, el nivell educatiu i els aspectes socials i espacials en què es realitza;
- La descripció d'algunes característiques dels mestres que expliquen la seua forma d'ensenyar;
- La presentació general de la tasca, que dóna sentit a les activitats i a les interaccions que s'analitzen, amb indicació de la durada.
- Els episodis, precedits del títol i d'una petita introducció dirigida a facilitar la comprensió del contingut que es treballa i del seu significat dins de la totalitat de la tasca.

La transcripció de cada episodi recull les interaccions que es produeixen a l'aula a través de les frases que diuen els mestres i els xiquets. Cada interacció es presenta numerada segons l'ordre d'intervenció. Les paraules literals s'acompanyen, en ocasions, amb la descripció de la situació, en cursiva i entre parèntesi, que permet entendre el sentit del que diuen en funció de la situació real tal com apareix en l'enregistrament de vídeo (vegeu normes de transcripció en la pàgina 12).

Les preguntes

Les preguntes formulades al final de cada episodi tenen la intenció de tractar d'establir relacions entre les situacions d'aula, trobades de forma natural en l'escola, i els continguts centrals de les matèries del currículum de la Titulació de Mestre que ensenyem (Didàctica General, Didàctica de la Llengua, Didàctica de la Matemàtica). Així doncs, les preguntes recullen els aspectes teòrics i disciplinars presents en les situacions d'aula transcrits i creen una relació teoria-pràctica que, d'una banda, contextualitza i dóna sentit als continguts de les matèries que es volen ensenyar i, d'altra, permet interpretar les activitats que la mestra i els xiquets realitzen a l'aula. Amb aquest objectiu, cada sèrie de preguntes intenta crear espais compartits de comprensió i facilitar la construcció conjunta del coneixement mitjançant el debat i el diàleg (Wells, 2001). Així mateix, delimita un espai de reflexió i diàleg compartit, necessari per intercanviar idees, contrastar-les, ampliar-les i modificar-les si cal.

Per altra part, les preguntes sorgeixen de la investigació sobre la tasca realitzada per professors de diferents disciplines. Arrepleguen, per tant, les possibles relacions entre les matèries que ajuden a comprendre-les i explicar-les i es converteixen en un instrument facilitador de la coordinació de les assignatures i del nostre ensenyament.

Sobre una mateixa tasca es formulen diferents preguntes d'acord amb els supòsits teòrics i disciplinars des dels quals s'enfoca. El material tracta d'oferir una visió global, profunda i matisada de les interaccions en què es concreten els processos d'ensenyament-aprenentatge de cadascuna de les tasques presentades.

La complexitat de les situacions educatives, no obstant això, admet moltes mirades i interpretacions, per aquest motiu el nostre material té un caràcter obert i inacabat. Altres professors i estudiants, des de matèries i supòsits teòrics diferents, poden formular noves preguntes que ajuden a elaborar coneixements distints i a enriquir la interpretació de les situacions que analitzem, aspectes ambdós necessaris en la formació inicial i permanent dels mestres d'infantil i primària.

Referents teòrics

La complexitat de la realitat estudiada, les tasques escolars, ens du a assenyalar quins són els aspectes que analitzem, amb el propòsit de comprendre els processos d'ensenyament-aprenentatge que s'hi desenvolupen. El nostre principal objectiu consisteix a esbrinar com les interaccions entre professors i alumnes, que es produeixen en realitzar una tasca, faciliten la construcció de coneixement i, per tant, l'aprenentatge. En aquest procés hem tingut en compte els continguts que s'ensenyen (de Llengua i Matemàtiques) i les exigències didàctiques derivades de les característiques del coneixement d'aquestes disciplines. Així mateix, en ocasions, hem considerat com l'organització i el funcionament de la institució escolar incideix a l'aula i condiciona la participació dels alumnes i del professor.

Malgrat el caràcter obert de la proposta d'utilització d'aquest material (i que, tal com hem esmentat en l'apartat anterior, pot orientar-se des de diferents perspectives teòriques i, per tant, servir a diversos professionals), la reflexió que proposem, coherent amb el nostre treball de formació de mestres, es fonamenta en els referents teòrics següents:

I. Globalització. L'activitat d'aprendre es realitza en situacions on els sabers estan relacionats i és, en aquesta relació, on els sabers adquireixen el seu significat i on es poden organitzar les tasques escolars. Considerem que la globalització dels continguts comporta exigències en la forma de plantejar i portar a terme l'ensenyament i en la manera de gestionar la classe com a realitat complexa, dinàmica i adaptativa.

II. Ensenyament democràtic. La nostra perspectiva contempla com a instrument de relació interpersonal una concepció de l'aula en la qual tots els presents participen en les activitats i en les decisions pertinents per actuar de forma democràtica i respectuosa amb la diversitat i les particularitats de cadascú. La informació, la llibertat i la igualtat són elements essencials per prendre decisions informades, raonades i responsables.

L'escola com a institució no sempre afavoreix aquest tipus d'educació. És per això que cal analitzar els aspectes institucionals, en el pla de l'escola i de la classe, a la llum d'aquesta perspectiva.

III. Ensenyament sociocultural. L'activitat d'ensenyament/aprenentatge es realitza en situacions socials on l'activitat és rellevant per als subjectes sota unes condicions particulars que, a banda d'orientar-la, hi donen sentit.

IV. Construcció social del coneixement. La perspectiva sociocultural inclou un principi en virtut del qual l'activitat d'aprendre es realitza de forma col·lectiva i en entorns socials que la propicien. El coneixement es configura gràcies a la vivència dels fets culturals i socials que els aprenents tenen a l'abast. En aquest sentit cal assenyalar la importància del coneixement que es comparteix, les interaccions entre els membres del grup i la reflexió sobre el propi coneixement com a elements essencials en els processos d'aprenentatge i d'avaluació. D'acord amb això, les activitats importants en la construcció del coneixement definit per Vygotski que volem destacar són:

A) La contextualització:

Pensem que l'educació, per ser vàlida, ha de ser contextualitzada, i que la cultura i els factors històrics, a més dels factors biològics i personals, influeixen en el desenvolupament de les capacitats humanes. La contextualització de l'ensenyament es fa possible mitjançant:

- *La creació de zones de treball*, situacions creades a l'aula per facilitar als estudiants la realització d'activitats que poden donar sentit als continguts que s'hi ensenyen. La *zona de treball* arreplega la dimensió

cultural de l'espai a què es refereix la teoria de Vygotski (Álvarez, 1990).

- *La utilització dels sistemes culturals dels alumnes*, definits pel conjunt d'activitats, de coneixements, de mediacions i de motivacions presents en la vida d'un grup social determinat, «on els processos d'instrucció/aprenentatge estan integrats en els contextos d'activitat real i de criança del grup» (Álvarez, 1990: 54).
- *La construcció de contextos mentals* entesos com «els aspectes que estan més enllà de la parla i en contribueixen a la comprensió» (Mercer, 1997: 79). La conversació crea contextos que són aprofitats en moments posteriors per mitjà de les *continuïtats*. Aquest aspecte mental del context és el que permet compartir el coneixement i col·laborar-ne en la construcció.

B) *Les ajudes:*

Per *ajuda* entenem una variable cultural o humana que interacciona amb els processos mentals (també afectius) del xiquet en la seua Zona de Desenvolupament Pròxim (ZDP), i li permet realitzar funcions d'ordre superior al que correspon el seu nivell de desenvolupament actual (ZDA). L'ajuda és, per tant, la construcció externa que facilita la realització d'activitats complexes que superen la ZDA del xiquet. Consisteix a aconseguir una nova funció des de les anteriors. Les ajudes poden ser:

- *Instrumentals*: gràfics, regles, joguets, programes d'ordinador, el llenguatge...
- *Socials*: exemplificacions, analogies, contraexemples, ironia, etc. Aquestes són les que presten les persones verbalitzant i gesticulant. Generalment es canalitzen a través de les mediacions instrumentals, de manera que se solapen i és difícil diferenciar les unes de les altres.

C) *La metacognició:*

Entesa com l'habilitat per anar més enllà del que es coneix i recuperar-ho com a informació per fixar l'aprenentatge. És la capacitat que es té d'autoregular el propi aprenentatge, és a dir, de planificar les estratègies que s'han d'utilitzar en cada situació, aplicar-les, controlar-ne el procés, avaluar-lo per detectar possibles errades i, com a conseqüència, transferir tot això a una nova actuació. Les dimensions de la metacognició són:

- 1) Prendre consciència del propi coneixement. Les actuacions del mestre se centren a facilitar l'actuació dels xiquets, assenyalar amb preguntes o altres mitjans els coneixements i demanar-ne la formulació.
- 2) Prendre consciència de les estratègies utilitzades per aprendre. Les actuacions del mestre se centren a facilitar l'actuació en activitats estructurades amb aquesta finalitat, assenyalar amb preguntes o altres mitjans els moments essencials de l'acció durant la realització i sol·licitar l'explicitació del procés de pensament seguit en l'activitat.

D) *La descontextualització:*

Consisteix a crear contextos on es pugui utilitzar amb sentit el que s'ha après. Les activitats a realitzar en la nova situació que cal exigeixen la transferència dels coneixements apresos (Generalització).

És un procés en què els conceptes i els processos cognitius es desprenen dels suports espaciotemporals i s'ancoren en una trama de relacions conceptuals que recolzen en el discurs. «És una transició gradual entre l'ús de pistes situacionals, per crear contextos de significat, i l'ús de pistes textuals que tenen el potencial per crear contextos de significats més generals i abstractes.» (Rosemberg i Borzone, 2001: 422).

V. A més a més, pel que fa a les *matemàtiques i al llenguatge* tenim en compte els principis següents:

- Les matemàtiques com a llenguatge. Partim de la consideració de les matemàtiques com a llenguatge universal que ens permet expressar les situacions matematitzables de la realitat, i que ens ajuda a interpretar-les i resoldre-les amb els coneixements matemàtics al nostre abast. Amb aquest llenguatge podem respondre moltes preguntes que ens planteja la realitat i que es refereixen als seus aspectes qualitius i quantitius, a aspectes espacials i geomètrics de l'entorn i a aspectes sobre el tractament i la comprensió de la informació.
- Valor social de les matemàtiques. L'educació obligatòria ha de garantir un mínim de formació matemàtica a les persones, una formació bàsica que els permeti resoldre les dificultats de la vida quotidiana en què es necessiten les matemàtiques. A més a més, s'hauria d'aconseguir que foren capaces de situar aquestes dificultats en l'àmbit adequat i de conèixer-hi les seues possibilitats.
- Enfocament cultural de l'educació matemàtica. Per fer efectiva la relació entre matemàtiques i cultura, aquest enfocament planteja la necessitat de construir i desenvolupar un currículum escolar que considere les matemàtiques com un fenomen cultural integrat en la vida de les persones.
- La llengua està considerada com un instrument de comunicació i de construcció del pensament. L'escriptura és l'ocasió per realitzar una sèrie d'operacions (planificació, textualització i revisió) que ajuden a ordenar les idees i a construir el text. Les diferents funcions de la lectura apareixen en relació amb l'escriptura i la comprensió de les informacions.
- Les situacions de lectura i d'escriptura amb sentit, portades a terme a l'aula, necessiten una activitat social per a la qual l'escola ha de preparar tot l'alumnat. La cultura exigeix uns coneixements sobre la llengua, oral i escrita, que han de ser ensenyats des dels primers nivells de l'escolaritat, adaptant-se als diferents nivells de coneixements dels xiquets.

- La llengua és una eina de construcció social i de relació d'unes persones amb les altres. Per això, les situacions escolars han de recollir i recrear contextos en què els alumnes puguin aprendre allò útil socialment i que els permeti trobar punts de contacte amb els companys, la família i la societat, si és possible.
- L'ensenyament de la llengua escrita ha de contemplar els processos implicats en el desenvolupament de les tasques, les possibilitats de l'alumnat a partir dels coneixements que posseeixen i el guiatge necessari per part del docent. Es tracta d'aconseguir els objectius comunicatius i els d'aprenentatge de la llengua implicats en aquestes activitats. Això proporciona a les tasques implicades en el llenguatge una complexitat particular.
- Els continguts d'ensenyament-aprenentatge del llenguatge estan, doncs, vinculats a processos socials, cognitius i lingüístics. Per escriure i per llegir el subjecte realitza operacions específiques en contextos diferents, que ha d'aprendre de forma explícita (planificar la lectura o el text, llegir o escriure, revisar-avaluar).
El docent ha de conèixer-les i contemplar-les com a objecte d'ensenyament-aprenentatge en cada activitat que porte a terme.

Projectes de treball

Finalment, i en referència als projectes de treball globalitzats, volem assenyalar:

- Els projectes de treball plantegen l'ensenyament a partir dels interessos de l'alumnat i proporcionen un marc d'actuació flexible tant en l'elecció del tema com en els aspectes que cal treballar que depenen dels interessos dels xiquets i de la dinàmica de la mateixa aula.
- Els alumnes són els protagonistes del seu propi aprenentatge, guiats i ajudats sempre pel docent. La interacció entre el que l'alumne sap, el que li interessa investigar i el que el docent li proposa, articula i orienta cadascun dels projectes.
- El treball realitzat en un projecte es considera com un punt de partida per realitzar altres aprenentatges. Per altra banda, el propi projecte crea un context de treball que dóna sentit a les activitats que es realitzen en el seu desenvolupament.
- Treballar per projectes permet al professorat dissenyar l'aprenentatge com una tasca de cooperació social dins d'una comunitat de saber, on es possibilita la construcció del coneixement a l'aula; alhora que fa conscients els alumnes del seu propi procés d'aprenentatge, tenint com a fils conductors el diàleg, la cultura de la col·laboració i l'ensenyament democràtic (Hernández, 2002).

Normes de transcripció

Nom	Representació	Exemple
Identificació del locutor	M = Mestra; Nom del xiquet o xiqueta, amb majúscula (Per evitar que la inicial emmascare a qui parle, ja que ens interessa en ocasions veure qui és exactament. Les inicials poden confondre.)	Ex.: Beatriu
Interlocutor no identificat	= un xiquet/xiqueta; uns quants xiquets. N = nen/a / X = xiquet/a	
Entonació interrogativa	entre ¿?	Ex.: T'acabe de contar una cosa?
Pauses	/ // /// (curta, mitja, llarga)	
Encavalcaments	els fragments en qüestió entre =...=	Ex.: Mestra = què he d'escriure? Uns quants: =XXX=
Tall brusc	paraula tallada o frase inacabada -	Ex.: Uns hòmens estaven tocant-
Allargaments fònics	assenyalats amb ;, ::, ::: ...	
Fragments intel·ligibles	XXX	
Lectura textual	- entre cometes - entre cometes i en cursiva quan es fa la lectura formal d'un text per extraure'n informació	Ex.: «Macedònia» Ex.: « <i>El corazón es una...</i> »
Proposta de <i>text intentat</i> , per ser escrit	majúscules	Ex.: HEM FET TRES RECEPTES.
Comentaris de qui transcriu	entre parèntesi i en cursiva.	Ex.: (<i>Mira a la dreta.</i>)
Negreta	Només quan es passa espontàniament a castellà. No negreta: - barbarismes - text pronunciat voluntàriament en castellà	Ex.: Jo sóc más pillín
Fragments irrelevantes per a l'estudi	(...)	

Situació I

«Nota a Lledó». Escriptura de la resposta a una nota rebuda

Nombre d'episodis: 5

Contextualització:

- Nivell i centre

Aquesta situació es desenvolupa amb un grup de 5 xiquets (Lledó, Àngel, Yerai, Nadir, Andrés) que pertanyen a la classe d'Educació Infantil (5 anys) del CEIP La Marina del Grau de Castelló i la seua mestra, Dolors Ibáñez. El nivell sociocultural de les famílies del centre és mitjà-baix, en gran part castellanoparlants.

Escolaritzats en un programa d'immersió al català, s'hi aprecien algunes mostres de la interllengua particular d'alguns xiquets castellanoparlants.

- Disposició social i espacial de la situació:
Els xiquets i la mestra estan en un espai contigu a l'aula, asseguts al voltant de la taula, de manera que algunes accions situen el paper en què escriuen a l'inrevés per a una part dels participants.

La situació va ser creada per propiciar l'escriptura en col·laboració, en un grup menut de xiquets, ajudats per l'adult.

- Mestra

La mestra és una professional experta en educació infantil, amb més de 20 anys d'experiència, que ha travessat un camí de renovació teòrica i pràctica important. Ha treballat en contextos de diversitat lingüística i social extrema i ha realitzat tasques de gestió.

- Activitat

L'activitat comença amb la justificació i contextualització per part de la mestra del treball que faran. A continuació es llig una nota rebuda, signada per una altra mestra, Lledó, a la qual els xiquets han de respondre.

Per tant, existeixen dos moments en la tasca: la lectura d'un text i l'escriptura d'un altre, amb tots els requisits que ambdues presenten, tant respecte al procediment com als processos implicats.

La lectura situa els xiquets en un context de sentit que els obliga a esbrinar el contingut del text a partir dels indicis que tenen i dels que la mestra els proporciona.

L'escriptura segueix el procés de planificar i escriure materialment el text dins les possibilitats dels xiquets i amb informacions complementàries que de forma col·lectiva s'aporten al desenvolupament de la tasca.

- Durada de la sessió: 40 min 12 s

Lectura de la nota rebuda, prèvia a l'escriptura

- Durada: 7 min 30 s
- Nombre de seqüències: 4

INTRODUCCIÓ

Una mestra (Lledó) ha enviat un xiquet de la seua classe perquè done una nota a Dolors, demanant-li una informació sobre el treball fet pels xiquets de la seua classe. Dolors explica als xiquets la situació i els proposa de llegir i entendre bé la nota rebuda per poder contestar-la. El text de la nota és:

DOLORS:

¿QUANTES RECEPTES DE CUINA HAN FET ELS XIQUETS I XIQUETES DE LA TEUA CLASSE?

LLEDÓ

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRA: *(Els explica la situació, iniciant la tasca d'escriptura.)*
Un xiquet ha vingut a la nostra classe i ens ha donat una nota. I aquesta nota / és molt important que sapíem el que diu perquè volen que contestem. // I hem de contestar nosaltres amb una altra nota. // Com que ho hem de fer avui, aquesta vesprada, Andrés... *(invitant a la participació).*
2. ÀNGEL: Tenim que canviar eixe nom. *(Assenyala la signatura de la nota.)*
3. MESTRA: Hem de fer una nota.
4. ÀNGEL: Ahí on posa Lledó tenim que posar Maria. *(Fa referència a l'emissor però no sap bé com expressar el canvi que s'ha de produir en la situació nova.)*
5. LLEDÓ: El nostre nom.
6. MESTRA: Qui?
7. LLEDÓ: El nostre nom.
8. MESTRA: El teu nom. ¿Per què, Lledó, has de posar el teu nom en lloc del de Lledó? *(Cal notar que la xiqueta i la mestra que envia la nota es diuen igual i malgrat això no hi ha conflicte de referents.)*
9. LLEDÓ: Perquè si no, no sap qui l'ha feta.
10. MESTRA: És clar! Aquesta, l'ha feta Lledó. I si ara fem una altra nota que la fem nosaltres, quin nom hi hem de posar?
11. XIQUET: El nostre!

SEQÜÈNCIA II

12. MESTRA: Però escolta, escolta, Yerai, però ¿abans no hauríem de saber què és el que ens diu aquesta nota?
13. YERAI: XXX.
14. MESTRA: Què cal fer amb això?
15. LLEDÓ: Llegir-ho, primer.
16. MESTRA: Primer ho haurem de llegir, eh que sí? Ai mare! Bé, jo no sé si sabré llegir, arrimeu-vos un poquet a veure si sabeu llegir alguna de les coses que diu ací.
17. YERAI: «Dolors.» (*Assenyala.*)
18. MESTRA: Tu que saps llegir, on diu «Dolors»? A veure, Andrés, on diu «Dolors»? (*Assenyala com Yerai.*)
19. MESTRA: Tu també ho veus, on diu «Dolors»? (*A Nadir.*) (*Sembla que tots en són conscients.*)
20. MESTRA: I què més sabeu llegir?
21. LLEDÓ: «Lledó.» (*Assenyala i ho fan tots darrere.*)
22. MESTRA: Què diu ací?
23. XIQUETS: «Lledó.»
24. MESTRA: Ah! Doncs també sabeu llegir «Dolors» i «Lledó»... I ara, què sabeu d'aquesta nota...? Et vaig a preguntar ara, Nadir, ja sabeu el que passa d'aquesta nota: qui l'escriu? Qui l'escriu?
25. NADIR: Lledó.
26. MESTRA: On ho diu? On diu «Lledó»? On ho diu? (*Nadir assenyala.*)

27. MESTRA: Molt bé. I a qui l'adreça? A qui adreça aquesta nota?
28. XIQUET: Als xiquets.
29. MESTRA: Als xiquets o a qui? (*Ella assenyala «Dolors» en la nota.*)
30. LLEDÓ: A Dolors i als xiquets.
31. MESTRA: Molt bé, a Dolors i als xiquets. Ja sabeu dues coses: que l'escriu Lledó i que li l'adreça a Dolors... A veure, Lledó, a veure, quina paraula coneixeu ací... (*Mostra el text*). Àngel, tu també has de conèixer alguna paraula.
32. LLEDÓ: «De».
33. MESTRA: Una «de».
34. YERAI: Jo «i». (*Assenyala.*)
35. MESTRA: Una «i». Què més? Fixeu-vos bé, eh!
36. LLEDÓ: «La», «la».
37. MESTRA: Una «la» / (*Àngel assenyala el full*). Què? Què, Àngel? Què diu ací?
38. ÀNGEL: «De».
39. MESTRA: Ací diu «de». I ací què diu? (*Assenyala «els».*)
40. XIQUET: Això està embolicat.
41. MESTRA: És que el paper està a l'inrevés però ara li pegarem la volta. Tu saps què diu ací? A veure.
42. XIQUET: «Els», «els».

43. MESTRA:

Ah, molt bé! Mare!, mira! Ja saben aquests xiquets // aquests xiquets saben, mira, que ací diu «de», ací diu «la», ací diu «els», ací diu «de», i ací diu «i», i ahí «Dolors» i ací «Lledó». // Tu saps alguna cosa més? (a Nadir), tu fixa't bé. // Diu alguna cosa més? Alguna lletra que tu sàpies, alguna paraula que sàpies què diu? Mira-la, mira-la. (Nadir no respon.) // I tu, Andrés? En saps alguna que sàpies què diu? (Nega amb el cap.) // Però sí que saps on diu «Lledó», no? On? (Andrés assenyala correctament. La mestra no el fa llegir sinó només assenyalar el que ja s'ha dit abans.) Ah bé, ja saps a muntó coses! // Yerai, fixa't molt bé, perquè hi ha alguna lletra que tu sí que saps, alguna paraula, eh? Que tu sí que saps el que diu. Àngel, ajuda tu també. // Què diu ací? Va / a veure si us n'ix alguna, si no us ho hauré de llegir jo, // però em pareix que vosaltres ací n'hi ha moltes que les sabeu.

SEQÜÈNCIA III

44. MESTRA: Mira, Lledó, vaig a donar-te una pista. Fixa't en aquestes lletres a veure si saps què diu.
45. ÀNGEL: Estes són iguals. (*Ho diu assenyalant una frase.*)
46. MESTRA: Què, / quines són iguals, Àngel? (*Es refereix a les paraules «xiquets» i «xiquetes».*)
47. ÀNGEL: Esta i esta.
48. MESTRA: Totes iguals, totes iguals o li falta alguna lletra? (*La pregunta de la mestra es refereix al detall que en «xiquets» manca una «e» respecte al femení. És una pregunta poc clara i Andrés no respon.*)
49. LLEDÓ: Ací diu «cuiner» / ací diu «cuiner». (*Lledó assenjala «cuina».*)
50. MESTRA: A veure, a veure, on diu cuiner? CU-. A veure si diu «cuiner» o diu una altra cosa. Cuiner sí que s'assembla. Què diu ací? A veure, llegeix tu.
51. YERAI: Falta la «erra».
52. MESTRA: Ah! Doncs no dirà «cuiner» si falta la «erra». Lledó, què diu ací? // Mira, s'assembla, Yerai, s'assembla a «cuiner», però falta una «erra» ... què dirà? (*Ho mostra a Andrés.*) Comença igual. Què, què, que m'ho estàs dient tu molt bé. Sí, sí, llegeix, llegeix, CU-.
53. YERAI: Cullera!
54. MESTRA: Cullera, també comença per «CU», és veritat, però no és «Cull», no és Cull:era, és una altra.
55. ÀNGEL: Cuiner!
56. MESTRA: Mira, «cuin»...però la «e» i la «erra» no... Mira Àngel, en lloc de «e» i «erra», quina té?

57. ÀNGEL: La «ena» i la «a».
58. MESTRA: I què dirà?
59. ÀNGEL: Cuina.
60. MESTRA: Ah, mira, ja saps què diu.
61. ÀNGEL: Cuina.
62. MESTRA: CU:
63. ÀNGEL: NA.
64. MESTRA: CUINA! CUINA!... Ja sabem de què parla aquesta nota.
65. TOTS: De la cuina!
66. MESTRA: Bé, jo vos ho dic, mira, ací diu xiquets / i ací diu xiquetes / i ací diu cuina. / De què parlarà? De què parlarà aquesta nota.
67. LLEDÓ: De la cuina!
68. MESTRA: De la cuina i de què més?
69. ÀNGEL: =I dels xiquets=.
70. YERAI: =I dels xiquets=.
71. MESTRA: I de les...
72. XIQUETS: XXX.
73. MESTRA: Parlarà de la cuina, dels xiquets i de les xiquetes. Voleu que vos la llisca?
74. XIQUETS: Sí!

SEQÜÈNCIA IV

75. MESTRA: Mira, mira, Àngel, vaig a llegir, mira, Andrés, vaig a llegir, i tu també, Nadir, escolta que vaig a llegir. / «Dolors» / n'hi ha ací dos puntets. (*Assenyala.*) Per què estan ací eixos dos puntets?
76. YERAI: Perquè s'acaba.
77. MESTRA: Perquè això acaba lo que diuen. I ara què?
78. YERAI: I ara va l'altre rengló.
79. MESTRA: Val. Diu: «Dolors, / quantes / receptes / de cuina / han fet / els xiquets / i xiquetes / de la teua classe? (*La mestra fa referència als signes d'interrogació.*)
80. MESTRA: Aquest signe d'ací, Andrés, / és el de la pregunta.
81. ÀNGEL: Este està girat.

Preguntes

1. ¿Quins són els coneixements matemàtics als quals es fa referència en les intervencions 12 a 16?
2. Amb quina finalitat s'utilitzen aquests coneixements?
3. ¿Quin comentari es podria fer amb els xiquets respecte de la importància d'aquests conceptes en qualsevol situació?
4. Quins continguts de l'àmbit de la llengua s'ensenyen en la seqüència I?
5. ¿Quins conflictes d'identitat entre receptors i emissors s'hi plantegen, tenint en compte que els xiquets tenen 5 anys?
6. Quin és el principal interès de la mestra en la Seqüència II?
7. Assenyala com els xiquets fan hipòtesis sobre el contingut del text i com la mestra les utilitza per ajudar-los en la comprensió. Com utilitza la mestra els coneixements previs dels xiquets?
8. Quan es fa ús de sabers contextuais que estan fora del text per llegir? Assenyala-hi els moments concrets.
9. Destaca quan la mestra fa referències al significat del text i als aspectes gràfics.
10. ¿Quin interès tenen per al significat del text els signes de puntuació, d'interrogació, etc.? Què diu la mestra perquè els xiquets els valoren?
11. Assenyala els moments en què es fan lectures de forma ascendent, descendent i interactiva.
12. Quins continguts de lectura s'ensenyen en total en aquestes seqüències?
13. Com fa la mestra el control del que han comprès els xiquets de la nota rebuda?
14. ¿Quina finalitat té la lectura parcial que la mestra va fent del text al llarg de les seqüències?
15. ¿Quines intervencions de la mestra ajuden els xiquets a construir el concepte de «nota»?

16. ¿Quines ajudes proporciona la mestra per fer-los conscients de l'estructura del text de la nota?
17. Explica els recursos que utilitza la mestra per contextualitzar l'escriptura de la nota.
18. ¿Quines intervencions de la mestra mostren que treballa en la zona de desenvolupament pròxim dels xiquets? Quines ajudes concretes els proporciona? Quines activitats mentals hi facilita?
19. En la Seqüència IV, ¿quines intervencions de la mestra ajuden els xiquets a reflexionar sobre els seus coneixements?
20. Assenyala les intervencions en què la mestra demana als xiquets que raonen les seues respostes. Explica el significat que tenen en relació amb l'ensenyança democràtica.

Planificació de la resposta a la nota

- Durada: 7 min
- Nombre de seqüències: 3

INTRODUCCIÓ

La mestra ha ajudat els xiquets a llegir la nota rebuda. Els coneixements que ells tenen i les indicacions i pistes que ella els dona en possibiliten la lectura. A continuació, a través de la conversa, van realitzant propostes per escriure el text, especialment els continguts temàtics.

En aquest episodi es planifica de forma oral el contingut com a part fonamental del text, sempre en relació amb el significat de la nota rebuda. Es crea així una necessària continuïtat per tal que els xiquets arriben a formular el pensament de forma coherent amb la situació, les informacions de què disposen i les finalitats de la tasca que han de realitzar.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRA: Escolta, i ara, què hem de contestar? Què ens pregunta Lledó?
2. YERAI: Però si no tenim pissarra.
3. MESTRA: Espera, però tenim paper. // Què ens pregunta Lledó?
4. LLEDÓ: Quants xiquets hi han...
5. MESTRA: No...
6. ÀNGEL: Quants xiquets han fet la cuina! // Bé tenim que posar 5 o 3...
7. MESTRA: Ah, però diu això? Diu, quants xiquets?
8. LLEDÓ: No! // Quantes receptes hem fet?
9. MESTRA: Ah! No diu quants xiquets, eh que no?

SEQÜÈNCIA II

10. LLEDÓ: Quantes receptes hem fet?
11. MESTRA: I què són receptes?
12. LLEDÓ: Receptes de cuina!
13. MESTRA: Clar! Quants menjars hem fet, no? / I quants n'hem fet? (*Els xiquets comencen a anomenar els menjars que han fet.*)
14. ÀNGEL: Pa amb mantega.
15. MESTRA: Un.
16. ÀNGEL: Pa amb...
17. YERAI: Tomata.
18. ÀNGEL: No.
19. LLEDÓ: La tomata era amb pernil i amb oli.
20. MESTRA: Un / pa amb mantega / l'altre...
21. XIQUETS, MESTRA: Pa... amb tomata i... pernil i oli
22. MESTRA: I l'altre...
23. LLEDÓ: Macedònia.
24. MESTRA: Macedònies, quantes n'hem fet?
25. LLEDÓ, YERAI, ÀNGEL: Tres! (*Yerai mostra tres dits de la seua mà.*)

SEQÜÈNCIA III

26. MESTRA: Tres? On ho tenim, això, Andrés? On les tenim, les receptes de cuina?
27. LLEDÓ: A classe!
28. ANDRÉS: A classe.
29. MESTRA: Tu saps on les tenim? (*Adreçant-se a Nadir.*)
30. NADIR: Sí, a classe.
31. LLEDÓ: Segur que les tenim que portar i les contarem.
32. MESTRA: Vols portar-les? (*A Yerai.*)
33. LLEDÓ: I les comptarem!
34. MESTRA: I les comptarem, no? Així sabrem segur quantes receptes tenim // Escolta (*a Àngel*), tu també aniries a buscar-les? (*Àngel diu que sí amb el cap.*) Si ell no sap on es troben, aniràs tu, eh? (*Mentre Yerai va a portar les receptes, la mestra va preguntant a la resta dels xiquets quina recepta els ha agradat més.*) I tu quina em dius? (*A Àngel.*)
35. ÀNGEL: Esta. (*Àngel assenyala una recepta de la gaveta que acaben de portar. Hi estan guardades, per grups del mateix menjar, les receptes que tots els xiquets de la classe han fet per cada menjar. Té una etiqueta que diu: RECEPTES DE CUINA.*)
36. MESTRA: Com es diu aquesta? (*A Àngel, que no respon immediatament.*)
37. LLEDÓ: «Macedònia» (*En veu baixa a Àngel.*)
38. ÀNGEL: «Macedònia».
39. MESTRA: Ah!...

40. ÀNGEL: Me l'ha dit, eh?
41. MESTRA: T'ho ha dit, // on diu «macedònia»? (*Mostrant-li tota la pàgina sencera. Àngel assenyala el rètol de la recepta.*) En aquestes lletres grans, veritat? // Mira, mira Yerai si ho ha fet bé, que ha mirat... i ací què diu? (*La mestra assenyala l'etiqueta de la gaveta de les receptes perquè lligen i se n'adonen del que diu i com s'escriu.*)
42. XIQUETS: «Receptes... de... cuina». (*Tots lligen a cor, incitats per Lledó, que sap descodificar.*)
43. MESTRA: On diu «cuina»? (*A Andrés, que assenyala la paraula «receptes».*) No::: (*El xiquet assenyala «cuina».*) Molt bé! // (*A Nadir.*) On diu «cuina»? (*Nadir assenyala correctament.*) Molt bé! /// Escolteu, em pareix que vos esteu fixant molt... eh? (*La mestra trau de la gaveta totes les receptes de macedònia que han fet els xiquets.*) Esta quina és? (*Pregunta a Andrés assenyallant una de les receptes que ha tret. Andrés no respon.*) // Quina és aquesta que hi posàvem fruites, que hi posàvem taronja, plàtan...?
44. XIQUET: «Macedònia». (*La mestra assenyala amb el dit el rètol i repeteix «macedònia», mentre ajunta totes les receptes d'aquest menjar.*)
45. MESTRA: (*Yerai ha tret de la gaveta totes les receptes de «pa amb tomata» i les ensenya a la mestra.*) Aquesta com es diu, Yerai? Mira-li el nom, a veure. Ací dalt està el nom.
46. XIQUETS: «Pa»...
47. MESTRA: Què més?
48. XIQUETS: «Tomata»...
49. MESTRA: Molt bé! Com es diu aquesta recepta?

50. XIQUETS, MESTRA: «Pa... amb... tomata.»
51. MESTRA: I encara en tenim una altra? (*Trauen de la gaveta altres receptes per llegir-les.*)
52. XIQUETS: Sí::
53. MESTRA: Ens en quedarem una de cadascuna / ens en quedarem una de pa amb tomata, una de macedònia, // a veure si n'hi havia una altra?
54. YERAI: Pa amb mantega... (*Traient-la de dins la gaveta.*)
55. MESTRA: Ah! El pa amb mantega està ací? Doncs trau-la... // A vore, posa-la ací, que ja en tenim prou. Així, en tenim una de cada manera, val? (*Després repassen les tres classes de receptes diferents que tenen i les lligen una a una. Finalment la mestra demana a cada xiquet que hi busque una determinada recepta.*) Que me'n done / que me'n done / Nadir / la que diu «macedònia». (*Lle-dó i Yerai assenyalen la recepta.*) Però ho ha de dir ell. (*Nadir assenyala la recepta amb el dit.*) Que me'n done / Yerai / la que diu «pa amb mantega» (*Yerai li la dóna.*) // i que me done Andrés la que diu «pa amb tomata».
56. LLEDÓ: És l' última. (*Andrés la dóna a la mestra.*)
57. MESTRA: Bé, xiquets, ja podem contestar. // Ja sabem a muntó coses. / Anem a escriure-li la carta a la nostra mestra Lledó.
58. XIQUET: =Amiga=.
59. MESTRA: És amiga també, sí. (*La mestra reparteix fulls i llapis per escriure. Es disposen a la textualització.*)

Preguntes

1. ¿En quina intervenció de la Seqüència I sorgeix la necessitat d'utilitzar coneixements matemàtics? Per què?
2. Quins són aquests coneixements i qui els suggereix?
3. ¿Quina importància tenen les intervencions 7, 8, 9 i 10 per al treball matemàtic?
4. En la Seqüència II, ¿com ajuda la mestra els xiquets per facilitar el recompte de les receptes?
5. ¿Què es pot deduir de l'ús dels dits que Yeraï fa en la intervenció 24 respecte del coneixement que aquests xiquets tenen del nombre natural?
6. En la Seqüència III, ¿com ajuda la mestra a assegurar la correcció del recompte de les receptes realitzat amb anterioritat?
7. ¿Quins recursos del treball amb classes d'equivalència utilitzen els xiquets per seleccionar les receptes que els interessin?
8. Quina funció té la lectura en el procés de resposta de la nota?
9. Quines informacions els calen per elaborar el text? Com les obtenen?
10. ¿Com reelaboren el concepte de recepta, utilitzat anteriorment pels xiquets i la mestra?
11. ¿Com gestiona la mestra els diferents coneixements dels xiquets sobre els continguts del text i sobre el text mateix?
12. Quines operacions es fan quan planifiquen el text? Com les provoca la mestra?
13. Quines ajudes proporciona per tal que els xiquets puguin escriure?
14. ¿Quins recursos utilitza la mestra en aquest episodi per contextualitzar l'escriptura de la resposta?
15. Com aconsegueix que els xiquets es presten ajuda entre si?
16. Assenyala la zona de treball que es crea i les activitats que realitzen. ¿Quina relació existeix entre les activitats assenyalades en la pregunta anterior i les operacions mentals que exigeix la resposta de la nota?
17. Explica què fa la mestra per descontextualitzar el coneixement.

Escriptura del nom del destinatari de la nota

- Durada: 3 min 10 s
- Nombre de seqüències: 3

INTRODUCCIÓ

Els xiquets i la mestra escriuen el nom de la destinatària de la nota, la mestra Lledó.

Una vegada planificats els continguts del text que han d'escriure, la mestra, continuant amb la metodologia del diàleg constructiu amb els xiquets, fa que passen de la planificació oral a la textualització.

Els pregunta què hi han d'escriure. Han d'escriure «LLEDÓ» en la part superior del full, com correspon al format de la nota.

SEQÜÈNCIA I

1. LLEDÓ: En la carta el nom de les dos xiques. (*Es refereix a qui envia la carta i a qui la rep, destinatària i emissora, ella mateixa.*)
2. MESTRA: Ara sí que us aneu a fixar molt bé.
3. ÀNGEL: Este no és el meu. (*El llapis.*)
4. MESTRA: Quin vols, aquest que té més punta?
5. ÀNGEL: No, eixe, eixe que està-
6. MESTRA: Eixe xicotet. / Aquest et va bé a tu, Andrés? Què et sembla? És bo? (*Andrés diu que sí amb el cap.*) Val / Prou eh! Anem a escriure una cosa molt important // primer, què anem a escriure?
7. ÀNGEL: DOLORS.
8. MESTRA: I, DOLORS, ho hem de posar ací dalt?
9. LLEDÓ: No, LLEDÓ.
10. MESTRA: Per què?
11. LLEDÓ: Perquè és de Lledó.
12. MESTRA: A qui li l'enviem?
13. XIQUETS: A Lledó!
14. MESTRA: Bé, ja està, posem LLEDÓ. // Anem a veure // LLEDÓ, perquè li la donem a Lledó. // Escolta, / ho esteu escrivint molt bé...

SEQÜÈNCIA II

15. LLEDÓ: Dos puntets perquè hem acabat.
16. MESTRA: I tu poses dos puntets? *(A Lledó. A un xiquet se li trenca la punta del llapis i li'n dóna un altre).* A veure *(a Lledó)* tu has posat Lledó. // *(A Andrés.)* Ah, molt bé, molt bé, molt bé.
17. LLEDÓ: Però baix, molt baixet. *(Es refereix al lloc on Andrés ha escrit Lledó, que és la receptora de la Nota.)*
18. MESTRA: Mira / Andrés també ha posat «Lledó».
19. LLEDÓ: Molt baixet... *(Insisteix en el format del text.)*
20. MESTRA: *(A un altre xiquet.)* I tu també has posat «Lledó»? / *(A Andrés.)* Tu ho has fet molt baixet? Tu ho has fet molt baixet? / *(A Lledó.)* Per què dius que ho ha fet molt baixet?
21. LLEDÓ: Perquè no està, no està-
22. XIQUET: Ahí *(Referint-se a la part del començament del full.)*
23. MESTRA: Que per què s'ha d'escriure dalt?
24. LLEDÓ: Perquè, si no, no cap la carta.
25. MESTRA: Ah! / *(A Yeraí.)* I tu per què dius que s'escriu dalt?
26. YERAI: Perquè aixina em cap tota la carta.

SEQÜÈNCIA III

27. MESTRA: Molt bé, ara provarem a veure que potser també li cap. (A Yerai.) / Escolta / i tu per què has posat dos puntets? (Assenyalant darrere de «Lledó».)
28. YERAI: Perquè s'acabe.
29. MESTRA: I tu per què hi has posat dos puntets? (A Lledó.)
30. LLEDÓ: Perquè s'acabe.
31. MESTRA: I tu per què? (A Àngel.) / Ah, encara no ho has fet, escriu Lledó.
32. XIQUETS: La «e» / la «e», la «e» / la «e». (Àngel ha escrit la lletra «LL», aleshores els altres xiquets li diuen la lletra següent.)
33. XIQUET: La «ll», la «e», la «d», i la «o».
34. MESTRA: Què li ha passat a Àngel / Yerai? (Àngel ha escrit LLD, aleshores la mestra pregunta.)
35. YERAI: Ha posat una «d».
36. MESTRA: I no s'hi posava una «d»?
37. YERAI: Es posava la «e» (Àngel esborra part de la «D» i la converteix en «E».)
38. MESTRA: Ah! Mira què ha fet el llest!... Per què ho has fet, això? (Àngel acaba d'escriure la «d» i la «o».) Ara sí que ha posat la «e»...
39. LLEDÓ: Sense mirar...
40. MESTRA: Sense mirar... eh? // Ui! Mira, mira tu! Aquest (a Nadir) ha posat una ratlleta ací damunt de la «o», un accent, eh!
41. LLEDÓ: Perquè és aixina.

Preguntes

1. ¿Quin ús fan els xiquets dels conceptes d'orientació espacial que apareixen a la Seqüència II? Per a què els utilitzen?
2. Quina relació hi ha entre el que han planificat i el que escriuran?
3. Quins continguts s'hi ensenyen de llengua escrita?
4. Quins aspectes hi resulten més problemàtics per als xiquets? Com ho resol la mestra?
5. Fixeu-vos com alterna l'atenció al codi (lletres...) i a la formulació del text. Assenyaleu-hi les seqüències on es veu aquesta combinació.
6. En quina etapa de l'adquisició del codi es troben els xiquets?
7. ¿Com utilitza la mestra les aportacions dels xiquets que saben més sobre el text?
8. Explica com contextualitza la mestra l'escriptura del destinatari de la nota.
9. Assenyala les intervencions de la mestra que permeten als xiquets compartir el coneixement.
10. ¿Quin valor concedeixes en la construcció conjunta del coneixement a les intervencions de la mestra en què demana als xiquets que expliquen el que diuen?

Escriptura de la signatura de la resposta a la nota

- Durada: 3 min 30 s
- Nombre de seqüències: 1

INTRODUCCIÓ

Una vegada que ja han escrit el nom de la destinatària de la nota, Lledó, passen a contestar-la. El primer que volen escriure és el signatari del text, és a dir, el nom de cadascú.

Cal notar que els xiquets han de respondre una nota, signada per cadascun d'ells, que havia estat adreçada a la mestra, Dolors. Els xiquets no hi veuen cap contradicció en aquest aspecte, ja que consideren que el text pregunta una cosa que els afecta directament: quantes receptes de cuina han fet en la classe?

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRA: Bé, ja hem posat que va adreçada a Lledó. / I ara, què més hem de posar-hi?
2. YERAI: El nom!
3. MESTRA: De qui?
4. YERAI: De nosaltres.
5. MESTRA: Per què?
6. LLEDÓ: Perquè l'enviem nosaltres.
7. MESTRA: Perquè l'envieu vosaltres / escolteu-me, i si l'envieu vosaltres, el vostre nom on el posem?
8. YERAI: **Pues ahí.** (*Assenyala prop de «Lledó», la destinatària.*)
9. MESTRA: Al costadet?
10. YERAI: No, separadet un poquet.
11. MESTRA i LLEDÓ: XXX
12. MESTRA: El teu nom, perquè tu l'escrius es posa al costadet?
13. ÀNGEL: No!, XXX.
14. MESTRA: On es posa?
15. LLEDÓ: Baix del tot!
16. MESTRA: És clar, home!
17. XIQUETS: XXX
18. MESTRA: Quan, quan s'hi posa? (*A Lledó.*)
19. LLEDÓ: Quan acabes la nota d'escriure.

20. MESTRA: Hala! Doncs si vols escriure-ho ara, el poses al final, i si no, i si no, quan acabes ja el posaràs.
21. LLEDÓ: Jo he d'escriure Lledó i Lledó. Jo he d'escriure Lledó i baix una altra vegada Lledó.
22. MESTRA: Perquè et diuen igual, no? Ai! Mira, és veritat.
23. LLEDÓ: Sí.
24. MESTRA: Bé, a veure, escriu-lo (*escriu*) /// clar! Lledó la mestra // i Lledó la xiqueta...!
25. LLEDÓ: Pareix que siga la mare i jo la filla! (*Andrés ha escrit el seu nom enganxat al de «Lledó». La mestra fa que s'adone de com està escrita la nota rebuda.*)
26. MESTRA: És una nota per a Lledó i li l'envia Yeraí, és una nota per a Lledó i li l'envia Àngel, / és una nota per a Lledó i li l'envia Lledó, és una nota per a Lledó i li l'envia Nadir. (*Ho diu per a tots.*) On posaràs el teu nom, Nadir?
27. LLEDÓ: Baix.
28. MESTRA: On es posa?
29. XIQUETS: Baix, / baix.
30. NADIR: Baix. (*Alguns volen escriure el seu cognom i ho fan. Àngel escriu «Segura» amb ajut de la mestra. Lledó diu que ha escrit els seus. La mestra llig amb ella «Lledó Lluch Bacas».*)
31. MESTRA: Molt bé. Lledó, la mestra comprendrà molt bé que no és ella, perquè hi has posat el teu cognom. A ella també li diuen Lledó, però LLuch i Bacas, no.

Preguntes

1. ¿Quin ús fan els xiquets dels conceptes d'orientació espacial que apareixen a l'episodi? Per a què els utilitzen ?
2. Atès que el que han d'escriure és més conegut per tots, ¿quines estratègies usa la mestra per complicar un poc la feina que han de fer en aquest episodi?

Esriptura del missatge de la resposta a la nota

- Durada: 19 min 2 s
- Nombre de seqüències: 7

INTRODUCCIÓ

Després d'escriure el destinatari i la signatura de la nota, els xiquets i la mestra passen a escriure el missatge de la resposta a la nota rebuda.

La tasca següent és recordar el missatge de la nota i formular el text de la resposta. Per aconseguir-ho necessiten diverses ajudes de tipus contextual, textual, ortogràfic, etc.

A partir dels diferents coneixements dels xiquets, gestionats per la mestra, i completats si escau amb diverses informacions, el text es va gestant. La primera seqüència mostra la planificació del text de forma oral, el text intentat que serà escrit.

Les seqüències II i III mostren l'escriptura material del text (textualització), seguint un procediment semblant: construcció col·lectiva de les paraules que el formen.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRA: Lledó, ara sí que ens hem de fixar molt // Andrés, vine ací.
2. LLEDÓ: Jo sé lo que escriure, saps / qui / té / la-
3. MESTRA: Ella ens pregunta, jo vaig a recordar-vos el que ens pregunta (*Llig la nota de Lledó.*) «Quantes receptes?» / «Quantes» diu // «quantes receptes de cuina han fet els xiquets i xiquetes de la teua classe?»
4. ÀNGEL: Tres!
5. MESTRA: Tres / escolta, però què li posarem, tres, tres cases?
6. ÀNGEL: Tres receptes!
7. MESTRA: Tres receptes-
8. LLEDÓ: De cuina!
9. MESTRA: Tres receptes de cuina, molt bé! Anem a veure, mira Yerai-
10. LLEDÓ: Ham fet tres receptes de cuina.
11. MESTRA: Ah! És a muntó, això!
12. MESTRA i XIQUETS: HEM / FET / TRES / RECEPTES / DE / CUINA (*La mestra repeteix separant bé les paraules i els xiquets repeteixen amb ella.*)

SEQÜÈNCIA II

13. MESTRA: La primera paraula quina és?
14. ÀNGEL: Cuina.
15. LLEDÓ: Ham, ham.
16. MESTRA: Ham fet, no?, ham, però no es diu «ham», es diu «hem».
17. YERAI: La «ema» i la «e».
18. MESTRA: A veure, com s'escriu?
19. LLEDÓ: La «ema» i la «e». (*Repeteix el que ha dit Yerai.*)
20. MESTRA: Ah, doncs mireu, ho heu dit de seguida, «hem». (*Els xiquets es fiquen a escriure.*) / HEM.
21. LLEDÓ: Fet.
22. XIQUETS: Fet.
23. MESTRA: És que cadascú ha escrit una cosa! // Lledó / mira / aquest (*es refereix a Yerai*) ha escrit la «ema» i la «e» que diu «me». Tu (*a Àngel*) has escrit la «de» i la «e» que diu «de». Tu (*a Lledó*) has escrit la «efa» i la «e» que diu «fe», i jo volia escriure // «e:m».
24. LLEDÓ: La «ema» i la «e».
25. MESTRA: Però què és, la «ema» i la «e», o al revés?
26. LLEDÓ: La-, al revés.
27. MESTRA: Al revés.
28. LLEDÓ: La goma tots.

29. MESTRA: Doncs la goma tots.
30. NADIR: La goma tots.
31. MESTRA: Perquè no hem d'escriure «me», hem d'escriure «em».
- (...)
32. YERAI: Toma HEM XXX.
33. LLEDÓ: =XXX=.
34. MESTRA: A veure, Andrés, com s'escriu- com s'escriu HEM? /
Una «e»-.
35. YERAI: M'he equivocat / m'he equivocat.
36. MESTRA: A veure Àngel / A vore com escrivim HEM // Molt bé
// Lledó / espera't un momentet que ara te la passem /
la goma.
37. LLEDÓ: Què?
38. MESTRA: Tu veus ací (*a la nota rebuda*) algun lloc / mira / en la
nota / veus algun lloc Àngel / que diga FET? / perquè
ara hem d'escriure / HEM / FET.
39. LLEDÓ: Esta. (*Assenyala la paraula FET a la nota rebuda.*)
40. MESTRA: A on diu FET? / ah, doncs escriviu-lo // HEM FET /
Ara escriguem-ho tot.
41. ÀNGEL: Ahí? Baix?
42. MESTRA: Ai! / A on s'escriurà? / Fixa't bé.

43. LLEDÓ: A baix.
44. ÀNGEL: Ahí / no?
45. LLEDÓ: ¿Dónde está?
46. MESTRA: A on? / ací?
47. ÀNGEL: Però tenim que fer això.
48. MESTRA: No / hem posat / quina? / La hac / veritat? / I aquesta hac? / Mira ací diu HAN / i tu has dit HEM / si vols posar una hac va davant de la «e».
49. ÀNGEL: Bueno XXX.
50. MESTRA: Mira / però és que ací només diu FET / Lledó? / I jo vull- / I- i hem dit que volem posar HEM / FET / Ací davant em pareix que et falta una cosa (*Lledó ha escrit FET i s'ha oblidat d'escriure HEM davant.*)
51. XIQUET: XXX.
52. MESTRA: Ara no estem mirant això / Ara estem ací treballant.
53. LLEDÓ: XXX.
54. MESTRA: Yerai? / A on diu FET? / (*Yerai assenyala la nota rebuda.*) / HEM / FET / Ala, escriu-lo / Àngel escriu FET.
55. LLEDÓ: =FEM / FEM=.
56. MESTRA: =HEM / FET= / Vine- vine / bonico / vine, Andrés / FEM / FEM / HEM / FET / A veure un dubte-
57. YERAI: Ai / **m'equivocao** (*Ha escrit FE i escriu damunt de la E una A i després una E al costat.*)

58. MESTRA: Que no ho saps? / A on diu FET? / FET / FET / FET / FET / FET! / Molt bé / A on? Ací no! Ací no / A on diu FET?
59. ANDRÉS: La «efa» i la «e».
60. MESTRA: La «efa» i la «e»? / Molt bé / A on està la «efa» i la «e»? / Molt bé / FET.
61. LLEDÓ: =Dolors no m'ix=
62. MESTRA: Ala escriu-lo FET.
63. LLEDÓ: No m'ix.
64. MESTRA: Àngel ajuda-li / que diga HEM / FET // HEM / HEM
65. ÀNGEL: La «e» i la «ema».
66. MESTRA: XXX quina et falta?
67. LLEDÓ: La «e»?
68. ÀNGEL: La «ema» / la «ema».
69. MESTRA: Molt bé, Andrés / HEM / FET / Molt bé / Bé, tu ja tens el FET?
70. ÀNGEL: Posa-li XXX.
71. NADIR: HEM FET / FET.
72. MESTRA: Mira / HEM FET.
73. LLEDÓ: XXX.
74. MESTRA: Mira / doncs mira-ho a veure com s'escriu.

75. ÀNGEL: XXX.
76. MESTRA: Mira, Lledó / Mirant Àngel pot ser que ho sàpies / no?
/ HEM.
77. LLEDÓ: Ja està.
78. MESTRA: I ara què?
79. ÀNGEL: La «efa» / la «e» i la «te».
80. YERAI: Què no sap? =Pillina=.
81. MESTRA: =A vore?= / =HEM FET= / Molt bé.
82. YERAI: =Que és una pillina=.
83. MESTRA: Àngel, ara què?
84. YERAI: Ara esta.
85. MESTRA: Molt bé / HEM FET què- / Àngel?

SEQÜÈNCIA III

86. YERAI: Esta.
87. MESTRA: No / =però=.
88. ÀNGEL: =CUINA=.
89. MESTRA: Quantes =XXX=?
90. LLEDÓ: =Ah=.
91. MESTRA: HEM / FET-?
92. LLEDÓ: TRES- TRES / RECEPTES DE CUINA.
93. MESTRA: Vinga, TRES / Anem a escriure TRES.
94. ÀNGEL: No un TRES.
95. YERAI: =Al final?=.
96. MESTRA: Un =TRES molt bé=.
97. YERAI: Al final?
98. MESTRA: Ai! / A continuació / no? / mira-ho / HEM / FET / TRES-
99. ANDRÉS: CUINA.
100. MESTRA: A vore Andrés?
101. LLEDÓ: RECEPTES / RECEPTES.
102. YERAI: I tu no ho fas? / I tu no ho fas?
103. MESTRA: Ai! / Doncs vaig a fer-ho jo / que se m'havia oblidat.

104. ÀNGEL: Dolors.
105. MESTRA: A vore / espereu / que no sé ben bé / LLEDÓ / dos puntets / HEM / atenció, mireu bé el que faig.
106. YERAI: Ara XXX.
107. MESTRA: HEM / HEM / vosaltres ho heu fet com jo? Eh?
108. XIQUETS: No.
109. MESTRA: Què us falta?
110. ÀNGEL: Ah / la hac.
111. MESTRA: La hac?
112. YERAI: Que pillina eres!
113. MESTRA: Ah, mira / doncs / jo la faig així / eh? / A veure on la poseu? XXX.
114. LLEDÓ: Pillina! / Que pillina que eres!
115. MESTRA: A veure a on la poses, Lledó?
116. LLEDÓ: Ho hem de posar tot.
117. MESTRA: No / fica-li ací una hac xicoteta / ací davant / una hac xicoteta / a on davant o darrere? / Ah! / Molt bé / ja s'entén / eh? / Un altre dia / l'hauràs de fer millor / eh? / Ui, Àngel, que tu ho has esborrat tot?
118. ÀNGEL: Sí.
119. MESTRA: Si l'havies fet molt bé / tan sols et faltava posar una lletreta davant / la hac com la que té Hugo / eh?

120. LLEDÓ: Però això jo no l'he borrat.
121. MESTRA: Ja està bé aixina, Lledó / HEM.
122. NADIR: FET.
123. MESTRA: Ara m'ho dictes / que jo no me'n recorde com s'escriu FET / digue'm les lletres de FET.
124. ÀNGEL: La «efa» / la «efa».
125. MESTRA: La «efa».
126. NADIR: La «e» i la «te».
127. MESTRA: I ara què em falta?
128. YERAI: Senyo / mira, ja està.
129. MESTRA: I ara què em falta? / Jo he posat HEM FET / què em falta? / I ara què em falta?
130. YERAI: TRES.
131. MESTRA: TRES / no faces això eh? / HEM / FET / TRES-? / Escolta / TRES què? (*Li pregunta a Yerai.*)
132. ÀNGEL: TRES.
133. YERAI: FULLES.
134. ÀNGEL: RECEPTES DE CUINA.
135. YERAI: I fulles?
136. MESTRA: XXX / i RECEPTES? / Com farem-?
137. LLEDÓ: La «erra».

138. MESTRA: La «erra», bé.
139. YERAI: No xilles tant.
140. MESTRA: No crides tant que et sentim igual / la «erra» / I li diu a algun lloc per a què jo ho puga mirar?
141. LLEDÓ: No.
142. ÀNGEL: RE- / La «erra» i la «e».
143. MESTRA: Ací n'hi ha algun lloc / (*assenyala la nota rebuda*) / on diga RECEPTES?
144. YERAI: No, mira, RE- jo
145. ÀNGEL: RE / CEP / TES (*Assenyala la paraula RECEPTES a la nota rebuda.*)
146. MESTRA: A on diu RECEPTES?
147. YERAI: Ací.
148. MESTRA: Ací diu RECEPTES, sí senyor / doncs mira / XXX
149. YERAI: Ja mos podem copiar.
150. LLEDÓ: La «essa» primer.
151. YERAI: Algunes coses estan ahí.
152. MESTRA: Quina és la primera? / Quina?
153. LLEDÓ: La «essa».
154. XIQUET: No.
155. MESTRA: Que es comença per la darrera?

156. LLEDÓ: Per la «erra».
157. MESTRA: Ah / a vore, mira bonico / ací què estàs escrivint? / Què estàs escrivint, Andrés? / Ah molt bé! / Ara- ara després quan ells acaben girarem / perquè aixina com està del revés no ho veiem molt bé / jo tampoc ho veig per a escriure-ho / Lledó me pareix que fas una lletra molt gran / eh?
158. ÀNGEL: Jo mira com la faig.
159. MESTRA: No XXX =però les altres= les fas més xicotetes.
160. YERAI: M'he equivocat en la «erra».
161. MESTRA: En què t'has enganyat?
162. YERAI: En la «erra».
163. MESTRA: I ací quina toca?
164. YERAI: La «te».
165. MESTRA: Ah, mira / per a això està la goma / A veure? / Una «erra» / una «e»-
166. ÀNGEL: Jo l'he fet molt XXX.
167. MESTRA: No / va bé / va bé / Una «pe» / una «te» / una «e» i una «essa» / A vore si escrivim RECEPTES? (*A Andrés.*) / A on diu RECEPTES, bonico? / (*Andrés assenyala un full.*) / Mira ací XXX HEM / FET / RECEPTES / Ací diu RECEPTES-
168. LLEDÓ: DE.
169. MESTRA: Ho has fet molt bé, Lledó.

170. LLEDÓ: DE? (*Andrés assenyala la nota rebuda.*)
171. MESTRA: Molt bé / Molt bé ací / però ara ho giraré / ara ho giraré / L'has fet molt bé / Ala / Mira si vols-
172. ÀNGEL: Jo no l'he acabat **aún**.
173. MESTRA: Lledó, ensenya-li-ho a Àngel / o li ho dictes.
174. LLEDÓ: **Toma.**
175. MESTRA: RECEPTES / Has dit que ho diu ací, veritat? / Doncs escriu RECEPTES / Mira, jo t'ho dicte / A on diu RECEPTES, Nadir? / (*Nadir assenyala la paraula a la nota rebuda.*) / Molt bé, ho pots escriure / XXX.
176. YERAI: I tu què?
177. MESTRA: Ara- ara quan vosaltres acabeu / que jo he de XXX / Hala, ja vas avançat, tu, eh?
178. YERAI: I jo?
179. LLEDÓ: És que sóc pilla.
180. MESTRA: Eres pilla perquè ja ha posat DE / però XXX encara estan posant RECEPTES.
181. LLEDÓ: Pilla jo / que jo sóc molt pilla.
182. MESTRA: RE- / CEP- / Molt bé / Molt bé, Andrés / Després de RECEP- quina va?
183. XIQUET: XXX.
184. LLEDÓ: XXX.

185. MESTRA: La «e» / Bé, doncs espera't una miqueta perquè si no no sé el que passa i jo vull assabentar-me de tot el que passa / eh? / I ara què ? / (A Andrés.) / Aquesta que ve ara després de la «te»?
186. ANDRÉS: La «e».
187. MESTRA: Molt bé! / I ara després de la «e» quina va?
188. YERAI: Jo sóc **más pillín** / mira / =Dolors / Dolors=.
189. MESTRA: =Molt bé= XXX / que vull vore si Nadir ho ha fet.
190. LLEDÓ: Dolors, què te penses, que jo no sóc pillà?
191. MESTRA: RECEPTES molt bé / Escolta, que tu què has escrit? / (A Yerai.) / Ai / mira aquest xiquet / tu / HEM / FET / no / sí / HEM / FET / TRES / ELS? / HEM FET TRES ELS? / HEM FET TRES ELS? / RECEPTES DE / CUINA?
192. YERAI: CUINA
193. MESTRA: Ho has escrit molt bé però n'hi ha una paraula que em pareix que et sobra / A vore tu què has escrit? / (a Àngel) / HEM FET-
194. YERAI: Esta.
195. LLEDÓ: =Dolors / ho he fet massa gran això=.
196. MESTRA: =TRES RECEPTES DE CUINA= / ho has fet molt bé / Àngel? / Sense que jo t'ho diga / eh? / I tu què has fet / a vore / HEM FET TRES RECEPTES / DE / DE-.

SEQÜÈNCIA IV

197. LLEDÓ: DE CUINA.
198. MESTRA: I CUINA com s'escriu? CUINA?
199. ÀNGEL: S'està copiant de nosaltres.
200. MESTRA: On diu CUINA? A vore?
201. YERAI: Ací.
202. MESTRA: Ah, clar / per això el sabien perquè de seguideta sabíeu on l'havia escrit Lledó. / Digue'm les lletres.
203. LLEDÓ: La «ce».
204. MESTRA: La «ce».
205. LLEDÓ: La «u».
206. MESTRA: La «u».
207. LLEDÓ: La «i».
208. MESTRA: La «i».
209. LLEDÓ: La «erra».
210. MESTRA: La «erra»?
211. LLEDÓ: I la «a».
212. MESTRA: I la «a» / A veure si Andrés troba on diu CUINA? Que em pareix que sí que ho sap / Hi ha moltes paraules / eh? / Però n'hi ha una que diu CUINA / Mira en aquesta diu CUINA / CU- / I- / On ho diu, ací / A on? / NA / ahí, on? / Ai que bé! / Els dos m'ho heu dit molt bé / hala, / doncs escriviu-lo CUI- / la «ce».

213. LLEDÓ: I ara què escrivim, Dolors?
214. MESTRA: Lledó, tranquil·la / eh? / La «u» / què més? / la «ce» / la «u» / la «i» / la «ena» i la «a».
215. NADIR: CUINA.
216. MESTRA: Àngel / quan acabem / a vore / a vore / si / (*a Àngel*) / ho puc llegir? / LLEDÓ / HEM FET TRES RECEPTES DE CUINA / HAN! / Això per a què ho has posat? / HAN!
217. YERAI: Sí / n'hi ha que posar-ho!
218. MESTRA: Per què?
219. YERAI: Perquè ací n'hi ha / ací està.
220. MESTRA: Clar / ella pregunta HAN FET / però nosaltres no diem HAN FET / sinó que nosaltres HEM FET.
221. YERAI: XXX.
222. MESTRA: I la HEM ja l'hem posat ací / Per a què l'ha de posar ací? / Clar / ja no fa falta res més / no? A veure, Lledó? / ANEM- HEM FET TRES RECEPTES DE CUINA / Em pareix que Yerai- / Això t'ho mira Lledó / em pareix que Yerai ha escrit una cosa que no toca / Quina serà la que no toca? / Quina? / Quina? / Di-me'n una-
223. LLEDÓ: Esta.
224. MESTRA: Aquesta, molt bé.
225. LLEDÓ: Esta.
226. MESTRA: FET.

227. LLEDÓ: I esta.
228. YERAI: Jo- jo no l'ha feta.
229. MESTRA: Sí / mira / HEM FET TRES-
230. LLEDÓ: Totes estes.
231. MESTRA: Aquestes de baix / Mira.
232. YERAI: Mira ella.
233. MESTRA: Yerai / Yerai / Yerai / Yerai / atén a Dolors / tu per què has posat açò?
234. LLEDÓ: Esta / esta i esta.
235. MESTRA: Per a què ho has tornat a posar? / Si no / mira / mira / si la pose / mira què diu- mira què diu la teua carta / HEM FET TRES RECEP- / TRES ELS / RECEPTES / DE CUINA / HAN FET ELS? / Per a què tantes lletres? Si només li hem de dir HEM FET TRES RECEPTES DE CUINA / Tan sols això.
236. YERAI: XXX.
237. MESTRA: A vore Andrés on has posat CUINA? / On diu CUINA / on? / (*Andrés assenyala el lloc a hi ha escrit CUINA.*) / Molt bé / Molt bé.
238. LLEDÓ: XXX borrar el nom d'ahí XXX.
239. MESTRA: Bé / ho hem fet molt bé / ah / Nadir encara no ho ha fet / sí? / Lledó / FET TRES RECEPTES DE / CUINA / Escolteu mira / quan s'acaba d'escriure-?

SEQÜÈNCIA V

240. LLEDÓ: =Dos puntets / dos puntets=.
241. MESTRA: Quan estem a classe / què fem? / Quan s'acaba del tot / dos? / quan s'acaba del tot? / Eh? / Eh? / Eh? / Quan s'acabat del tot ne fem dos?
242. ÀNGEL: No.
243. MESTRA: Quants?
244. ÀNGEL: Un.
245. MESTRA: Un / home / un / quan acabem d'escriure ne fem un.
246. XIQUET: XXX:
247. MESTRA: Quan has acabat / molt bé / tu on has acabat Andrés? O no has acabat / tu? / Ha la, doncs posa punt on s'acaba / On s'acaba? On s'acaba la carta? / Ací? / Doncs fes un puntet.
248. LLEDÓ: Dolors quina? / Quina Dolors?
249. MESTRA: Ara- ara / però on? On? / Val? / A veure? On l'has feta? / Quan s'acaba la carta? / Doncs un puntet quan s'acaba / què, s'acaba ací o ací?
250. NADIR: Ahí.
251. MESTRA: No.
252. NADIR: Ahí.
253. MESTRA: L'última paraula que has escrit és CUINA / S'acaba ací.
254. ÀNGEL: Tenim que borrar el nom perquè no XXX ací.

255. MESTRA: Ah / mira / mira què diu aquest xiquet / explica-ho a Yeraí.
256. ÀNGEL: Que no- que no hem- / no hem terminat ací / hem terminat ací.
257. MESTRA: Aleshores ho esborrem.
258. ÀNGEL: XXX fiquem el nom ahí.
259. MESTRA: És que sí- perquè si es posa tan lluny no sabrà Lledó que això i això és la mateixa carta / Aleshores el nom on es posa?
260. XIQUETS: Ací.
261. MESTRA: Ací / com hem acabat, ací, es posa ahí.
262. XIQUETS: XXX.
263. MESTRA: Val / però posa'l una miqueta més altet / ací baix per exemple.
264. ÀNGEL: Dóna'm la goma.
265. MESTRA: No l'esborres / posa'l i avant.
266. YERAI: I ai- / i aixina te'l copies.
267. LLEDÓ: Ha la, ja està bé / Dolors?

SEQÜÈNCIA VI

268. MESTRA: Escolta? / Heu anat tan de pressa / que ara vaig a fer-ho jo / Ara quan vosaltres acabeu el nom / el faré jo / Molt bé Andrés, bonico / XXX
269. LLEDÓ: Dolors, això ho podem XXX ja?
270. MESTRA: No encara / tu ara / Lledó / vas a posar-te així / i tu també Nadir / i vas a fixar-te / perquè ara vaig a escriure-ho jo.
271. LLEDÓ: Jo sóc pilla.
272. MESTRA: No / tu el que eres és a muntó parladora / eh? / No has de parlar tant / t'has de fixar / vinga / Yerai / vaig a escriure-ho jo.
273. ÀNGEL: Contra!
274. MESTRA: Què et falta? / Et falta una lletra?
275. LLEDÓ: Te copiaràs tu? / Tu te copiaràs!
276. MESTRA: Bé / saps què? / En lloc de copiar-m'ho / Com jo ja sé escriure un poquet / tu m'ho dictes / a veure Lledó? / HEM =ja l'he posat=.
277. LLEDÓ: =HEM=.
278. MESTRA: FET / =ja l'he posat=.
279. LLEDÓ: =La «efa»=.
280. MESTRA: TRES ja ho he posat / però RECEPTES no l'he posat.
281. XIQUETS: La «erra».
282. MESTRA: Després de la «erra», què tinc jo?

283. LLEDÓ: La «e».
284. MESTRA: La «e».
285. LLEDÓ: La «ce».
286. MESTRA: La «ce».
287. LLEDÓ: La «e».
288. MESTRA: RECE-?
289. LLEDÓ: La «pe».
290. MESTRA: La «pe» / RECEP-?
291. LLEDÓ: La «te».
292. MESTRA: La «te».
293. LLEDÓ: La «e».
294. MESTRA: La «e»?
295. LLEDÓ: I la «essa».
296. MESTRA: I la «essa» / ai / mira ja tinc RECEPTES
297. YERAI: I ara una «de» i una «e».
298. MESTRA: Però / DE va juntet o separat?
299. YERAI: Separat.
300. MESTRA: Ah / doncs ho posaré ací baix / Em falta-
301. LLEDÓ: Una «de».

302. MESTRA: Una «de» =i una= «e» per a que diga DE.
303. LLEDÓ: =La «e»=.
304. MESTRA: I ara què més he de posar?
305. LLEDÓ: La «ce».
306. MESTRA: Però quina paraula vaig a- vaig a escriure?
307. LLEDÓ: CUINA.
308. MESTRA: CUINA.
309. LLEDÓ: La «ce».
310. MESTRA: La «ce».
311. YERAI: La «ce» la «u» / la «i».
312. LLEDÓ: La «u».
313. MESTRA: La «u».
314. LLEDÓ: La «i» / «ena».
315. MESTRA: «Ena»?
316. LLEDÓ: I la «a».
317. YERAI: La «ena» / i la «a».
318. MESTRA: I ara què em falta ací, Àngel?
319. LLEDÓ: Un puntet.
320. ÀNGEL: Un puntet.

SEQÜÈNCIA VII

321. MESTRA: I què em falta? / Mira / he escrit això / he escrit =la nota=.
322. LLEDÓ: =DOLORS=.
323. ÀNGEL: =DOLORS=.
324. YERAI: =DOLORS=.
325. MESTRA: Què em falta ací?
326. ANDRÉS: DOLORS.
327. NADIR: XXX.
328. MESTRA: El meu nom / mira / mira Nadir el meu nom / la «de»-
329. ÀNGEL: En lletres majúscules.
330. MESTRA: La «o» / la «ela» / la «o» / la «erra» / i la «essa».
331. LLEDÓ: La «de» amb lletra majúscula.
332. MESTRA: I mira / jo vaig a fer la meua signatura.
333. NADIR: XXX.
334. MESTRA: Perquè jo quan pose el meu nom signe i faig eixa ratlleta.
335. ÀNGEL: Per què?
336. MESTRA: Perquè totes les persones tenen una signatura i cadascú / aquesta ratlleta la fa de manera diferent.
337. YERAI: Mira ella.

338. MESTRA: Tu ja en tens una? / Mira / doncs bé / jo la faig d'aquesta manera.
339. LLEDÓ: Cadascú la fa d'una manera.
340. MESTRA: Aquest l'ha feta amb una ratlleta baix / tu / tu també vols posar-ne alguna? / Bé / mira / ja està / com si fóra la teua signatura / tu en una ratlleta a baix / i tu? / Andrés? / Ui / Andrés jo ja no sé on té el seu nom? Per a que faça la seua signatura.
341. YERAI: Ahí.
342. MESTRA: Ací té el seu nom / tu vols fer una signatura com jo? / (A Andrés.) / No / tu ho vols deixar aixina / no? / És que n'hi ha gent que la seua signatura tan sols escriu el nom i no fa cap ratlla i també ho és.
343. YERAI: Jo no faig una ratlla, eh?
344. MESTRA: XXX jo estic a muntó contenta / eh?
345. LLEDÓ: XXX.
346. ÀNGEL: XXX.
347. MESTRA: Ara prompte jugarem / però escolta / Yerai / di-me una cosa / per què ho hem fet, aquest treball?
348. NADIR: La goma.
349. YERAI: Perquè aixina- mos ha contestat- mos ha contestat-
350. ÀNGEL: Lledó.
351. YERAI: Mos ha contestat.

352. ÀNGEL: Lledó.
353. YERAI: Lledó i nosaltres tenim que fer-li una carta.
354. MESTRA: Però ella ens ha contestat, o ens ha preguntat?
355. YERAI: Mos ha preguntat de la carta.
356. MESTRA: I nosaltres li contestem / no?
357. LLEDÓ: Ara a portar-lo.
358. XIQUETS: XXX.
359. MESTRA: Ara / li la voleu portar?
360. LLEDÓ: Jo sí.
361. MESTRA: Ah no / em pareix que l'heu d'ensenyar tots XXX /
Lledó aquesta carta que tu ens has escrit / mira el que
t'hem contestat.
362. ÀNGEL: Mira, la duem i aixina és una sorpresa.
363. MESTRA: Val / Tu no vols anar? (*A Nadir.*)

Preguntes

1. ¿Quin comentari sobre la representació dels nombres es podria fer amb els xiquets a partir de les intervencions 93 i 94?
2. ¿En quines intervencions de la Seqüència V es veu la relació que existeix entre la ubicació espacial de les parts d'un text i el seu significat?
3. Quina finalitat té la lectura de la nota rebuda abans d'escriure la resposta?
4. Per què separen les paraules quan formulen el *text intentat*?
5. ¿Quin és el procediment que empra la mestra perquè els xiquets escriguen cada paraula del text?
6. Quina finalitat té que la mestra escriga el seu propi text?
7. Descriu les diferents estratègies que usa la mestra i que propicia que usen els xiquets per aconseguir escriure el text.
8. ¿Quin sentit té en la construcció conjunta del coneixement que els xiquets escriguen la resposta a la nota de forma independent?
9. ¿Com descriuries la classe d'avaluació que realitza la mestra en aquest episodi?
10. ¿Consideres que la informació que tenen els xiquets és suficient per prendre decisions respecte a l'escriptura de la resposta a la nota?
11. ¿En quins moments la mestra accepta les decisions dels xiquets respecte a l'escriptura?
12. Com descriuries les relacions de poder que es generen en el grup? Faciliten o dificulten la construcció conjunta del coneixement? Quina relació guarden amb l'ensenyança democràtica?

Situació II

«El cor». L'escriptura d'un text dins d'un projecte de treball globalitzat

Nombre d'episodis: 5

Contextualització:

- Nivell i centre

La següent situació d'aula té lloc en una classe de segon curs de primària del CEIP Lluís Revest, de Castelló de la Plana, tutoritzada pel mestre Manuel Miró, on es treballa en un projecte globalitzat sobre «El cos humà». El nivell sociocultural de les famílies del centre és mitjà-alt.

Escolaritzats en un programa d'immersió al català, s'aprecien algunes mostres de la interllengua particular d'alguns xiquets castellanoparlants.

- Disposició social i espacial de la situació

Els xiquets es troben a la classe organitzats en grups i van eixint a la part de davant de l'aula per llegir als seus companys la informació que han trobat referent al cor.

A continuació i a partir del diàleg entre ells i el mestre van construir el text comú sobre El cor, que és l'objectiu de la tasca.

- Mestre

El mestre és un professional expert en educació primària, amb més de 20 anys d'experiència. El seu camí de renovació teòrica i pràctica es concreta en el desenvolupament de la seua tasca docent a partir de projectes de treball globalitzats. També ha realitzat tasques de gestió escolar.

- Activitat

En aquesta situació els xiquets hi desenvolupen l'apartat del cor a partir de la informació que han obtingut en recerques particulars, en documents de casa i de l'escola, i que posen a l'abast de la resta de companys. Amb aquesta informació, es tracta de redactar col·lectivament el punt corresponent al cor, per a la qual cosa han d'establir l'índex, decidir els continguts temàtics i la manera de redactar el text.

Es mostra de manera general una forma d'ensenyar a escriure, en la qual es contemplen activitats de planificació, de textualització i de revisió del text emmarcades dins del treball globalitzat del projecte.

- Durada de la sessió: 58 min 18 s

Lectura de la informació sobre el cor

- Durada: 15 min 24 s
- Nombre de seqüències: 4

INTRODUCCIÓ

En aquest episodi es desenvolupa la tasca de lectura dels textos que han portat els xiquets de casa amb la informació sobre el cor que han pogut recollir.

Cada persona llig el seu text en veu alta i el mestre regula la situació de participació dels xiquets.

Està separat en quatre seqüències, en funció de les incidències que acompanyen les primeres lectures i de la fluïdesa amb què es desenvolupen les darreres.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRE: A veure, aquells que tinguen informació del cor o de la sang que alcen la mà. / (*Els xiquets alcen la mà.*) / Molt bé.
2. XIQUET: XXX.
3. MESTRE: Com que no saps? Ara la lliges i després XXX / Busqueu cadascun que teniu informació sobre la sang i eixiu ací. XXX tenir en compte XXX / (...) / què? (*Els xiquets que han portat informació sobre el cor s'apropen a la part davantera de l'aula per llegir els seus textos.*)
4. XIQUET: XXX.
5. MESTRE: XXX.
6. (...)
7. ANTONI: «*Es una bomba muscular de tamaño de XXX.*»
8. MESTRE: No et senc, no, torna a repetir.
9. ANTONI: «*El corazón es una bomba muscular de tamaño de un puño.*»
10. MESTRE: ¿De tamaño?
11. ANTONI: De un puño.
12. MESTRE: ¿De un?
13. ANTONI: Puño.
14. MESTRE: ¿Puño?
15. ANTONI: «*Que hace circular la sangre por todo el cuerpo. Tiene dos lados, cada uno con dos cá- cámara- estas cámaras se cone- XXX cada / cuatro quintas partes.*» (Llig insegur.)

16. MESTRE: Que fas mala cara, Carles?
17. CARLES: Per-
18. MESTRE: Per què fas mala cara?
19. CARLES: Perquè no entenc casi res //
20. MESTRE: No entens res. A vuere qui entén el que està llegint. / I per què no ho entens, Balma?
21. BALMA: Perquè al- algunes coses les diu molt fluixetes i no s'entén casi.
22. CARLES: De vegades se para.
23. MESTRE: O siga, el problema és que el no fer una lletra clara, té el problema que després no ho sabem llegir ni nosaltres. I jo he dit, feu bona lletra! I ara ací tenim el problema, perquè no es pot llegir bé, ni ell. A veure, XXX ja el llegiré jo. *«El corazón es una bomba muscular del tamaño de un puño, que hace circular la sangre por todo el cuerpo. Tiene dos lados, cada uno con dos cámaras, estas cámaras se contraen y relegan una vez cada cuatro, cada cuatro quintas partes de un segundo. Aseguraos de que la sangre fluye continuamente en la dirección correcta.»* Això què vol dir? Això què vol dir, Antoni? / Què has fet? Tu t'has clavat a copiar XXX, però sense entendre? / Hi ha algú que ho entén / el que he llegit / que va copiar. A vore, de tot el que he llegit d'Antoni, què heu entès? / Balma.
24. BALMA: Que jo he entès que- que- que han dit que el cor és una bomba muscular que fa circular la sang.
25. MESTRE: És una bomba muscular que fa circular la sang.

26. XIQUET: XXX això de cada quatre... (*Insegur.*)
27. (...)
28. XIQUET: XXX.
29. MESTRE: Sí, això era difícil, era una miqueta difícil. No arriba a un segon, es contrau, eh, es contrau-
30. XIQUETA: Una dècima de segon.
31. MESTRE: I dius que té- / què?
32. XIQUETA: Una dècima de segon.
33. MESTRE: No, una dècima de segon, no.
34. (...)

SEQÜÈNCIA II

35. XIQUETA: XXX. (Llig.)
36. MESTRE: Suministrando, què?
37. XIQUETA: *«Células de oxígeno, sustancias nutritivas, una pared muscular llamada XXX divide a lo largo al corazón en dos partes, derecha e izquierda».*
38. MESTRE: Va, si ho llegim així tan espaiet no ens enterem, eh? Torna-ho a intentar. Llig-ho fort!
39. XIQUETA: *«El corazón es un músculo hueco, situado en el centro del tórax, que bombea sangre hasta todo el cuerpo, suministrando a las células, oxígeno y sustancias nutritivas. Una pared de- una pared muscular llamada XXX divide a lo largo al corazón, en dos partes, derecha e izquierda».* (Llig amb seguretat).
40. MESTRE: Molt bé!

SEQÜÈNCIA III

41. ERIK: «*El cora, el cora.*»
42. MESTRE: Llig fort!
43. ERIK: «*Corazón / el corazón es un órgano si- situado en / la / caja / torácica entre / los / dos / pulmones / y apo- po- gado sa- sobre el diafragma / tiene / un / volumen si- milar al / de / un / puño / y su peso / se variar entre.*»
44. MESTRE: Erik, tu veus que hem de llegir més en casa, tampoc no s'entén! / A veure, vaig a llegir, jo, «*El corazón es un órgano ubicado en la caja torácica, entre los dos pulmones, y apoyado sobre el diafragma. Tiene un volumen similar al de un puño y su peso suele variar entre trescientos y quinientos gramos.*» Ara ací tens una informació que això és molt difícil, mira vaig a llegir-la. Però és que no podem copiar quan no entenem les coses, quan no s'en... s'entén la informació no es pot copiar, ja ho he dit. Mira, ara vaig a llegir el que tens. Això que hem llegit ja, ho enteneu tots? Sí o no? Quant pesa el cor, Almudena? / Alejandro?
45. ALEJANDRO: XXX cents?
46. MESTRE: Què? / Sandra.
47. SANDRA: Tres-cents i... i cinc-cents.
48. MESTRE: Entre tres-cents i cinc-cents...
49. SANDRA: Sí.
50. MESTRE: Grams. Ara vaig a llegir una altra informació. «*La forma- lo forma un tipo de músculo estriado, el miocardio, recubierto externamente por una membrana sedosa de doble pared; la capa adherida al músculo, constituye el epicardio y la externa, el pericardio, que fija el corazón*

a las estructuras- a las estructuras vecinas, pero permite la contracción». Qui ho ha entès, el que jo he dit?
/ Balma.

51. BALMA: Que... el cor pesa entre tres-cents i cinc-cents grams.
52. MESTRE: Què més? / Res més?
53. BALMA: Que- que el- el cor està en- en- endins de la **caja** toràcica i enmig dels pulmons.
54. MESTRE: Què més? / Saül, llig.

SEQÜÈNCIA IV

55. SAÜL: *«El corazón, un músculo hueco. Seguro que en más de una ocasión has sentido, al colocar la mano en tu pecho, los latidos de tu corazón y te has preguntado el porqué de sus pal / pi / ta / ciones, vamos a estudiar cómo es. Es el motor in- inca- sable de nuestro organismo. Partes del corazón: aorta, arteria, arteria pulmonar, XXX, vena cava, aurícula derecha, capa grasa- capas grasas, XXX, ventrículo derecho, XXX, ventrículo izquierdo, válvula tri / cos / pita, XXX, per- peri / cardio, en / do / cardio.»*
56. MESTRE: Ja està? Val, seguim.
57. RAQUEL: *«El corazón.»*
58. MESTRE: Raquel, llig.
59. RAQUEL: *«El corazón es el músculo más importante / pero-»*
60. MESTRE: Pau. (Crida l'atenció.)
61. RAQUEL: *«Él trabaja solo sin parar durante toda su vida.»*
62. MESTRE: Pau.
63. PAU: *«El corazón es un órgano importante / es un músculo que no deja / nunca de latir / ni siquiera de noche. Si se para nos morimos XXX. Su corazón no es más grande que su puño ce- cerrado.»*
64. XIQUET: *«El corazón no descansa nunca. Día y noche podemos oír sus palpitaciones y sus latidos indican- son los indicadores de que está siempre en movimiento. Además adaptarán que siem- siempre sus movimientos a las necesidades de su organismo. Si corres o saltas irá de prisa / y si duerme, la- latirá más lento, lentamente. El corazón realiza un movimiento de contracción para bombear a la sangre y lo- lo- lograr que ésta llegue a*

todos los rincones de nuestro cuerpo. Veamos cuál es XXX. El corazón, al contraerse en sístole, bombea la sangre con fuerza hacia las arterias, o por el contrario, cuando se distiende o relaja XXX llenarse de sangre.»

65. MESTRE:

Llig, Àngels.

66. ÀNGELS:

«¿Qué es el corazón? Es una bomba muscular que envía la sangre a todo el cuerpo a través de las venas y las arterias. La sangre circula siempre en la misma dirección cubriendo un recorrido que dura unos cuarenta y cinco segundos. En cada contracción el ventrículo izquierdo arroja unos cien gramos de sangre y la cantidad total de sangre que pasa por el corazón a lo largo de todo el día es aproximadamente de unos XXX kilogramos. En un año el corazón-»

67. MESTRE:

Si no crides més, no se sent.

68. ÀNGELS:

«En un año el corazón emite unos cuarenta millones de pulsaciones.»

69. MESTRE:

Val, assenteu-vos.

Preguntes

1. ¿Aprofitaríeu les referències a les 4/5 parts d'un segon de les intervencions 15 i 23 per introduir conceptes relacionats amb les fraccions? Per què?
2. ¿Introduiríeu referències a les unitats de temps en general i a les dècimes de segon en particular, a partir de les intervencions 32 i 33? Per què i quines?
3. Expliqueu els comentaris respecte a la lateralitat dels xiquets i a l'espai que faríeu a partir de la intervenció 37.
4. ¿Com es podria aprofitar la intervenció 68 per treballar amb els xiquets les operacions amb nombres naturals que estudien en aquest curs?
5. Al fil de les lectures dels xiquets, reflexioneu sobre la utilitat de les matemàtiques en la interpretació de la realitat i sobre els conceptes matemàtics que els xiquets necessiten per entendre-la. Com es contempen aquests conceptes en el currículum escolar?
6. ¿Quina ha de ser l'actitud del mestre davant la presència constant de referents matemàtics que troba el xiquet en el desenvolupament de les seues activitats quotidianes?
7. Destaqueu el sentit i la importància de la lectura comprensiva a través de les seqüències en què es posa de manifest.
8. ¿Quina és l'activitat que proposa el mestre per activar la comprensió lectora? I per comprovar-la?
9. ¿Quin procés realitzen els xiquets per adaptar l'alt nivell de les informacions dels textos al seus propis interessos i coneixements?
10. Quins són els continguts sobre lectura que s'ensenyen en l'episodi?
11. ¿Quina relació estableix el mestre entre la lectura i l'escriptura dels textos que empren els xiquets en l'episodi?
12. Per què els xiquets frasegen de vegades mentre lligen?
13. Observeu l'alternança de llengües i la relació entre la L1 i la L2 que es produeix al llarg de la situació.

14. Expliqueu quines ajudes proporciona el mestre en la seqüència I.
15. Quins continguts del currículum es treballen en aquest episodi?
16. Expliqueu els aspectes que dificulten la comunicació a l'aula. Per què?
17. Quines estratègies utilitzen en la seqüència II? Quines altres es podrien utilitzar?
18. ¿Quines estratègies utilitza el mestre per assegurar-se que els alumnes han entès la consigna / el treball a realitzar?
19. Quins penseu que són els objectius del mestre en tot l'episodi? Per què?
20. ¿Quin significat tenen les lectures que fa el mestre en les intervencions 23, 44 i 50?
21. Expliqueu el significat de les aportacions tretes de diverses fonts en la construcció del text i del coneixement.
22. En quin sentit el mestre globalitza l'ensenyament?
23. ¿Per què podem dir que en aquesta situació es produeix una construcció conjunta del coneixement?
24. ¿Quines dimensions de l'ensenyament democràtic estan presents en aquesta situació didàctica?
25. Quines relacions s'estableixen entre l'ensenyament escolar i la família?
26. Quina classe d'avaluació està present en el desenvolupament d'aquesta activitat?

Planificació del text sobre el cor. Elaboració de l'índex

- Durada: 15 min 11 s
- Nombre de seqüències: 2

INTRODUCCIÓ

En aquest episodi es planifica, de manera oral i col·lectiva, el text que els xiquets escriuran sobre el cor. El text que en resulta s'haurà d'incloure en un dossier general que elaboren sobre el cos humà. En primer lloc, elaboren l'índex del text, determinen els continguts i els numeren, posteriorment, per decidir l'ordre en què els apartats han d'aparèixer en el text. Les seqüències s'han establert en funció d'aquestes dues feines.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRE: A veure, XXX companys, què voleu que escriguem, anem a organitzar el text que anem a escriure, què posarem primer? Bé, aneu- aneu dient.
2. XIQUETS: QUÈ ÉS?
3. MESTRE: QUÈ ÉS?
4. XIQUETS: COM ÉS?
5. MESTRE: Un moment, un moment! / QUÈ ÉS? (*Escriu a la pissarra.*)
6. XIQUETS: COM ÉS?
7. MESTRE: COM ÉS? (*Escriu a la pissarra.*)
8. XIQUETS: QUÈ FA?
9. XIQUETS: COM FUNCIONA?
10. MESTRE: QUÈ FA? (*Escriu a la pissarra.*)
11. XIQUET: COM FUNCIONA?
12. XIQUETS: PARTS.
13. MESTRE: COM FUNCIONA? (*Escriu a la pissarra.*)
14. XIQUET: PARTS.
15. MESTRE: Què més? / Val, així... així, ja després no s'oblida.
16. XIQUETS: XXX.
17. MESTRE: A veure, això espereu-vos, això que ho havíem dit en tots els òrgans que hem estudiat fins ara, què més? De tot el que s'ha llegit, hauríem de posar-.

18. BALMA: LA FORMA.
19. XIQUET: LA FORMA és com, QUÈ ÉS?
20. MESTRE: A veure, pose LA FORMA? / Almudena / Pregunte, pose LA FORMA?
21. ALMUDENA: (*Almudena no respon.*)
22. JORDI: No.
23. MESTRE: Qui ha dit que no? / Per què no, Jordi?
24. JORDI: Perquè ja està COM ÉS?, com està LA FORMA- com és LA FORMA? i com és-.
25. MESTRE: Val.
26. XIQUET: NOMS.
27. MESTRE: Perdó?
28. XIQUET: NOMS.
29. MESTRE: NOMS? / Noms de què?
30. XIQUET: XXX.
31. MESTRE: NOMS. (*Escriu a la pissarra.*)
32. XIQUET: Això serien PARTS, no?
33. XIQUET: Sí, això serien PARTS.
34. MESTRE: Serien PARTS, Almudena?
35. SAÛL: NOMS DE PARTS.
36. MESTRE: Fora. (*Esborra la paraula «noms» de la pissarra.*)

37. SANDRA: Falten signes de-.
38. MESTRE: Perdó?
39. SANDRA: Falten signes de pregunta.
40. MESTRE: Falten signes de pregunta, val. (*Escriu els signes de pregunta a cadascuna de les propostes que ha escrit a la pissarra.*)
41. XIQUET: Per a preguntar XXX.
42. MESTRE: S'ha llegit informació de la sang i què no està ací posat, Balma?
43. BALMA: XXX.
44. MESTRE: Què?
45. BALMA: XXX.
46. XIQUET: ON ESTÀ?
47. MESTRE: ON ESTÀ? (*Escriu a la pissarra.*)
48. XIQUET: ON ESTÀ?
49. XIQUET: XXX.
50. MESTRE: Joan.
51. JOAN: TAMANY.
52. MESTRE: TAMANY?
53. XIQUET: QUÈ ÉS?
54. MESTRE: A veure el TAMANY, el pose?

55. XIQUET: No.
56. MESTRE: Per què, Antoni?
57. ANTONI: Què?
58. MESTRE: Per què? Per què no?
59. ANTONI: Jo no ho he dit.
60. MESTRE: Tu no ho has dit. Qui ha dit que no? / I per què, Saül?
61. SAUL: Perquè TAMANY és QUÈ ÉS?
62. MESTRE: TAMANY és QUÈ ÉS?
63. XIQUET: No, és COM ÉS?
64. MESTRE: Àngels?
65. ÀNGELS: COM ÉS?
66. MESTRE: Estàriem d'acord que TAMANY és COM ÉS?
67. XIQUETS: Sí.
68. MESTRE: Penseu en tota la informació que s'ha donat. / Estaria tot?
69. SANDRA: QUANT PESA?
70. MESTRE: QUANT PESA?
71. XIQUET: XXX.
72. MESTRE: QUANT PESA?
73. XIQUET: Sí.

74. MESTRE: El pose, eh!
75. XIQUETS: Sí. (*El mestre escriu a la pissarra, QUANT PESA?*)
76. XIQUETS: XXX.
77. MESTRE: Com circula la sang?
78. XIQUET: Com?
79. MESTRE: Com circula la sang?
80. XIQUET: XXX.
81. XIQUET: QUÈ FA?
82. SAÛL: COM- COM FUNCIONA? COM FUNCIONA?
83. MESTRE: COM FUNCIONA?
84. SAÛL: Sí, perquè com funciona la sang és COM FUNCIONA?
85. XIQUET: COM FUNCIONA?
86. XIQUET: No seria QUÈ FA?
87. SAÛL: És COM FUNCIONA? El cor.
88. MESTRE: A veure, seria diu- seria el mateix de, QUÈ FA? COM FUNCIONA? Seria el mateix de QUÈ FA?
89. XIQUET: XXX.
90. XIQUET: Clar, per això- per això no podem **quitar** l'altra?

SEQÜÈNCIA II

91. MESTRE: XXX / Val, de què comencem a parlar de l'un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set...?
92. BALMA: QUÈ ÉS?
93. MESTRE: Qui ha dit, QUÈ ÉS? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Balma, tu dius QUÈ ÉS? Algú proposa començar a parlar per un altre punt? Baixeu la mà. N'hi ha algun xiquet que propose-?
94. ALEJANDRO: COM ÉS?
95. MESTRE: Alejandro. / COM ÉS? / A veure, qui reforça la postura d'Alejandro, COM ÉS? / (*Cap xiquet alça la mà, només Alejandro.*) / Ningú? / Número un, QUÈ ÉS? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Baixeu la mà. Número dos, Lorena...
96. LORENA: COM ÉS?
97. MESTRE: COM ÉS? Algú proposa un altre punt?
98. XIQUETS: No.
99. MESTRE: Esteu tots d'acord en COM ÉS?
100. XIQUETS: Sí.
101. MESTRE: Dos / Número tres, compte, compte. / Número tres, Carles.
102. CARLES: Quatre?
103. MESTRE: El número tres. De què a- anem a escriure? Àngels.
104. ÀNGELS: ON ESTÀ?

105. MESTRE: ON ESTÀ? Qui recolzaria eixa postura? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Molt poca gent, a veure, algú vol proposar com a número tres un altre? / Saül?
106. SAÜL: QUÈ FA?
107. MESTRE: Algú proposa una altra? / Almudena?
108. ALMUDENA: QUANT?- / QUANT PESA?
109. MESTRE: Va, Almudena, ix ací, llig. / (*Almudena es posa a arreglar-se les sabates.*) / Va, Almudena! / Almudena proposa QUANT PESA?, Algun altre xiquet proposa un altre punt? / (*Alejandro alça la mà.*) / Alejandro.
110. ALEJANDRO: PARTS.
111. PAU: Ho ha dit Saül.
112. SAÜL: No, he dit QUÈ FA?
113. MESTRE: Què passa, Almudena? Vinga, va. / (*Almudena s'alça de la cadira i ix davant els seus companys.*) / Per què propo- proposes escriure a continuació QUANT PESA? / Per què? / Per què proposes QUANT PESA? i no eh, QUÈ FA? / Saül.
114. SAÜL: Perquè és molt important.
115. MESTRE: Bé, tot el que diu ací és molt important, però per què posar ara QUANT PESA?
116. XIQUETA: XXX.
117. MESTRE: Què?
118. XIQUETA: Que si no par / arem molta gent / ho ficaria.

119. MESTRE: Clar! / Almudena, per què? / Número u-.
120. XIQUETS: QUÈ ÉS?
121. MESTRE: QUÈ ÉS? Número dos-.
122. XIQUETS: COM ÉS?
123. MESTRE: COM ÉS?
124. XIQUET: Número tres.
125. MESTRE: Número tres- // Marc.
126. MARC: QUÈ FA?
127. MESTRE: QUÈ FA? Tu proposes escriure QUÈ FA? / Doncs, bé.
/ Algun altre xiquet proposa un altre punt? Sandra.
128. SANDRA: ON ESTÀ?
129. MESTRE: ON ESTÀ? / Ix // Balma, vols proposar un altre punt?
Sí? Va, quin?
130. BALMA: COM FUNCIONA?
131. MESTRE: COM FUNCIONA? / Va, expliqueu als vostres companys per què després de COM ÉS? Voleu proposar el que proposeu.
132. MESTRE: Balma.
133. BALMA: Jo he- he proposat COM FUNCIONA? Perquè crec que tin- tindria que anar des- després que de COM ÉS?
COM FUNCIONA? / Crec que tindria que anar COM FUNCIONA?

134. MESTRE: Sandra.
135. SANDRA: Jo crec que ON ESTÀ? Seria- seria més per a posar-lo perquè- perquè podríem deixar uns altres per- per a després / perquè els- per- ara que tenim textos que abans no sabíem podríem canviar uns pocs i per a- per a/ posar-lo en- en / bon lloc podria ser eixe.
136. MESTRE: Marc.
137. MARC: Jo he dit- per- per- jo he dit / QUÈ FA? Per- perquè si- si han- si hem-.
138. MESTRE: A vore, per què? Per què has posat QUÈ FA?
139. MARC: Perquè si hem ficat les dos un a dalt i un dos baix, tindríem- tindria que anar QUÈ FA?
140. MESTRE: Ja està! / Val, Almudena! Tu per què, QUANT PESA?
141. ALMUDENA: Perquè- // quiero saber qué- qué cantidad tiene de sangre- pa- porque, si tiene poca, no podría repartirla y si tiene mucha podría repartirla a todo el cuerpo.
142. SANDRA: Però això, encara que- encara que només sabera això encara que- encara que el posem al final del projecte encara el podràs estudiar.
143. BALMA: Que- que QUANT PESA? I encara que el tingues el primer o l'últim del tot del tot del tot, igual l'anem a estudiar.
144. XIQUETA: Ja ho sabrà.
145. MESTRE: Ara bé, assenteu-se. Jo propose que posem ara com a número tres, QUANT PESA? Per què? Perquè dir QUANT PESA? és acabar de completar de dir el COM

ÉS? Perquè vosaltres quan dieu COM ÉS? Voleu escriure com és el cor?

146. XIQUETA: XXX.
147. MESTRE: Què?
148. XIQUETA: XXX.
149. MESTRE: Clar, si esteu die- si esteu pensant en escriure el COM ÉS? Que té forma de puny, el que- el que hem llegit, caldria posar QUANT PESA. Número quatre, número quatre, vinga rapidet! / (*Dos xiquets alcen la mà.*) / Número quatre, Carles.
150. CARLES: QUÈ FA?
151. MESTRE: QUÈ FA? / QUÈ FA? / Sandra.
152. SANDRA: ON ESTÀ?
153. MESTRE: ON ESTÀ? / Balma.
154. BALMA: QUÈ FA?
155. XIQUET: Ja ho han dit.
156. MESTRE: Ja ho han dit, l'ha dit Carles! / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Saül.
157. SAÜL: PARTS.
158. MESTRE: Ara PARTS? Tu t'ho has pensat bé, això? A veure, qui posaria com a número quatre QUÈ FA?, que alce la mà. / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit. / ON ESTÀ? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou,

deu, onze, dotze. Dotze. Vinga, va, número quatre, ON ESTÀ? Ja vorem com queda. Número cinc. Àngels.

159. ÀNGELS: QUÈ FA?
160. MESTRE: Lorena.
161. LORENA: COM FUNCIONA?
162. MESTRE: QUÈ FA? o COM FUNCIONA? Qui posaria ara QUÈ FA? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Un, dos, tres, quatre, cinc, sis, set, vuit, nou, deu, onze, dotze, tretze, catorze / COM FUNCIONA? / (*Pocs xiquets alcen la mà.*) / Val / QUÈ FA? / Número sis. / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / Clara.
163. CLARA: COM FUNCIONA?
164. MESTRE: El número set-.
165. XIQUETS: PARTS.

Resum de com queda l'índex

1. QUÈ ÉS?
2. COM ÉS?
3. QUANT PESA?
4. ON ESTÀ?
5. QUÈ FA?
6. COM FUNCIONA?
7. PARTS?

Preguntes

1. Quins instruments matemàtics s'utilitzen en l'elaboració de l'índex?
2. Quina altra utilitat tenen aquests instruments per conèixer la realitat?
3. ¿Com gestiona el mestre els coneixements previs i nous sobre el cor que tenen els xiquets? I els coneixements sobre l'escriptura de textos?
4. Quin és l'ordre d'intervenció dels xiquets que el mestre arbitra?
5. Com es configura el text de l'índex? Quin itinerari segueix?
6. Observeu les intervencions del mestre en les quals demana als xiquets que reflexionen al voltant del que diuen. Quin significat tenen?
7. ¿Com fa el mestre perquè els xiquets justifiquen les seues propostes de text o raonaments?
8. Expliqueu el valor que tenen les preguntes en la Seqüència I.
9. Assenyaleu les estratègies que utilitza el mestre per provocar la participació de l'alumnat.
10. Quin valor dóna el mestre a l'opinió de cada xiquet?
11. Quines estratègies ha utilitzat el mestre per arribar a elaborar l'índex?
12. Assenyaleu els aspectes de l'ensenyament democràtic presents en aquesta situació d'aula.
13. ¿Quins recursos utilitza el mestre per descontextualitzar l'escriptura del text?
14. ¿Quins recursos utilitza el mestre en la construcció conjunta del coneixement?
15. Quines ajudes instrumentals i socials proporciona el mestre als xiquets?
16. Quins continguts es treballen en aquest episodi?
17. ¿Quin és el coneixement compartit que facilita la contextualització d'aquesta activitat?

Esriptura del text sobre el cor (I)

- Durada: 5 min 40 s
- Nombre de seqüències: 1

INTRODUCCIÓ

A partir de les interaccions entre el mestre i els xiquets i entre els mateixos xiquets i, prenent com a base les lectures de l'episodi I, aquest arreplega l'elaboració del text que respon les preguntes de l'índex. De forma col·laborativa van construir el text amb el guiatge del mestre.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRE: Val. Comencem a escriure.
2. XIQUET: XXX.
3. MESTRE: Comencem a escriure. Apartat ce, el cor. / Vinga a escriure! / EL / COR.
4. XIQUET: Con majúscula?
5. MESTRE: Que con majúscula? A veure.
6. XIQUET: La primera.
7. MESTRE: El cor. Punt i a part. Primera pregunta, què és? / Saül.
8. SAÛL: El cor té forma de puny.
9. XIQUET: Ixa és, com és?
10. XIQUET: No seria parts?
11. MESTRE: Què és?
12. XIQUET: Què és?
13. ÀNGELS: És una bomba muscular.
14. MESTRE: És una bomba muscular.
15. XIQUET: XXX.
16. MESTRE: A veure, així, és una bomba muscular, què més?
17. XIQUET: Que envia sang.
18. MESTRE: Què?
19. XIQUET: Que envia sang.

20. MESTRE: Seria-
21. XIQUET: Què fa?
22. MESTRE: Això és, què fa?
23. BALMA: És- és una bomba muscular que envia sang a tot el cos.
24. MESTRE: És?
25. BALMA: És una bomba muscular que envia sang a tot el cos.
26. XIQUET: Què fa?
27. XIQUET: Seria què fa?
28. MESTRE: Però pregunte, hi queda malament, com ella ho està dient?
29. XIQUET: No.
30. MESTRE: Queda malament?
31. XIQUET: XXX.
32. MESTRE: Tal com ho està dient Balma, queda bé o queda malament?
33. SANDRA: Queda bé. / Però el que passa és que una part és de què és? I una altra de què fa?
34. MESTRE: Aleshores, si queda bé, com ella està dient, què vol dir?
35. SANDRA: Que ho podem posar.

36. MESTRE: Que ho podem posar i que segurament ens hem equivocat a l'hora d'organitzar el text.
37. XIQUET: XXX.
38. MESTRE: Què és? i què fa? ens hem equivocat. Tal i com ella ho està dient, a vosaltres vos agrada?
39. XIQUETS: Sí.
40. MESTRE: Sí, doncs a veure. Què és? Dicta.
41. BALMA: ÉS-.
42. MESTRE: Vinga, ÉS (*El mestre escriu a la pissarra.*)
43. XIQUET: Majúscula.
44. MESTRE: Majúscula / ÉS-.
45. BALMA: UNA-.
46. MESTRE: UNA- / Titlla amb la «e», ÉS-.
47. XIQUET: Una.
48. BALMA: BOMBA-.
49. MESTRE: UNA BOMBA-.
50. XIQUET: Be alta?
51. MESTRE: Be alta.
52. XIQUET: Una?
53. MESTRE: ÉS UNA-.

54. BALMA: BOMBA-.
55. MESTRE: BOMBA-.
56. BALMA: MUSCULAR-.
57. MESTRE: MUSCULAR- / ÉS UNA BOMBA-.
58. BALMA: QUE ENVIA-.
59. MESTRE: MUSCULAR- / MUSCULAR- MUSCULAR-. Bona lletra!, que si no ja veieu què passa a l'hora de llegir-ho. Els pares llegiran el text i no s'enteraran de res, si feu mala lletra.
60. XIQUETA: En «q»?
61. MESTRE: Què?
62. XIQUETA: En «q»?
63. MESTRE: Què?
64. XIQUETA: Muscular en «q»?
65. MESTRE: Amb ce! / ÉS UNA BOMBA MUSCULAR-.
66. XIQUET: Que té forma XXX.
67. XIQUET: XXX.
68. MESTRE: QUE-.
69. XIQUET: XXX.
70. MESTRE: QUE-.
71. XIQUET: Bombardeja.

72. MESTRE: ÉS UNA BOMBA MUSCULAR QUE-.
73. BALMA: ENVIA-.
74. MESTRE: ENVIA-.
75. XIQUET: XXX.
76. MESTRE: QUE ENVIA-. / QUE ENVIA-.
77. XIQUET: SANG.
78. MESTRE: SANG.
79. XIQUET: Per-. / A-.
80. MESTRE: Espereu-vos, SANG-.
81. SAÛL: Sang amb «g»?
82. MESTRE: SANG-.
83. SAÛL: Amb «g»?
84. MESTRE: Acabat en «g», Saül. / QUE ENVIA SANG-.
85. XIQUET: PER.
86. MESTRE: PER-.
87. XIQUET: Per el cos.
88. CARLES: XXX.
89. MESTRE: Carles, està dient ací en veu baixeta, diu per XXX les venes-.
90. ÀNGELS: I les artèries.

91. MESTRE: I ara Àngels diu, per les artèries.
92. XIQUET: Per les artèries.
93. MESTRE: Però això no l'hem llegit? Això no l'hem, o sí que l'hem llegit?
94. XIQUETS: No.
95. XIQUETS: Sí.
96. MESTRE: Qui ho ha llegit?
97. XIQUET: XXX.
98. MESTRE: Sí?
99. XIQUETS: Sí.
100. MESTRE: QUE ENVIA SANG-.
101. XIQUET: PER.
102. MESTRE: PER-.
103. XIQUET: LES.
104. MESTRE: Vinga! / LES.
105. XIQUET: Venes.
106. XIQUET: Venes, amb ve baixa.
107. XIQUET: Però qui envia sang, no sols són les venes!
108. MESTRE: Espera't, espera't.

Preguntes

1. ¿Quin grau d'importància concediríeu al procediment matemàtic d'establir relacions (classificar i ordenar) en l'activitat escolar quotidiana?
2. ¿En quins altres moments de la vida utilitzen les persones aquests instruments relacionals?
3. ¿Quines són les principals dificultats que tenen els xiquets per decidir el contingut del text que han d'escriure?
4. Quina és la tasca del mestre durant l'episodi? Enumereu i definiu les seues intervencions.
5. ¿Sobre quins aspectes de l'escriptura del text els fa reflexionar o els pregunta?
6. ¿Quines preocupacions i dificultats manifesten els xiquets a l'hora d'escriure?
7. Expliqueu com facilita el mestre la construcció col·lectiva del text a partir del que sap cada xiquet.
8. Expliqueu com es construeix i reelabora el coneixement en aquest episodi: assenyalau l'ajuda entre iguals i comenteu el paper del mestre. Quin estil d'ensenyament es dedueix d'aquesta actuació?
9. Quina idea té el mestre sobre avaluació?

De quin color és la sang?

- Durada: 2 min
- Nombre de seqüències: 1

INTRODUCCIÓ

En aquest episodi s'interromp l'elaboració del text i es desenvolupa una atenció especial a la sang. Es planifiquen continguts temàtics, que després no es reflecteixen en el text final, i s'aclareixen idees per continuar escrivint.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRE: Però la sang és blava?
2. XIQUETS: No.
3. MESTRE: I per què es veu més blava?
4. XIQUETA: Perquè- perquè les venes no són- perquè les venes no- / per on passa la sang / no són- no són del color de la sang.
5. MESTRE: I de quin color són? (*La xiqueta no respon.*)
6. XIQUET: Roges.
7. MESTRE: A vore, però com- de quin color és la sang? Són blaves? La sang és blava?
8. XIQUETS: No.
9. MESTRE: N'hi ha sang de color roig i sang de color blau?
10. XIQUETS: No.
11. MESTRE: La sang que vam vore a l'hospital, de quin color era?
12. XIQUETS: Roja.
13. MESTRE: Roja. I per què ho veiem més- / més blau?
14. XIQUET: XXX.
15. MESTRE: A vore, Saül.
16. SAÜL: Que per- per ahí passe la sang.
17. MESTRE: Mira, però per què es veuen més blaves?
18. XIQUET: XXX.

19. MESTRE: Què?
20. XIQUET: XXX.
21. MESTRE: No m'entere, calla.
22. XIQUET: Però també podria ser de la llum.
23. MESTRE: De la llum.
24. PAU: XXX.
25. MESTRE: No recordeu el que us va explicar, Raimundo?
26. XIQUET: XXX.
27. MESTRE: No, Raimundo va explicar això, ací. / Que no vos en recordeu, que per les venes arreplega la sang que ve bruta de tot el cos?
28. BALMA: I la brutícia de tot el cos fa que les venes es facen blaves?
29. MESTRE: I vegem la sang més fosca, i aleshores pareix que siguen, al ser més fosc, que pareix, pareix que siguen blaves, però no són blaves. // Però el color més fosc el dóna perquè la sang ve bruta de tot l'organisme, de tot el cos.
30. BALMA: XXX.
31. MESTRE: Clar, això ho va explicar Raimundo.
32. XIQUET: Això- a la- el- el cor envia la sang cap-.

Preguntes

1. Assenyaleu els indicis de «continuitat» que apareixen en l'episodi i expliqueu com la informació disponible determina el «saber» que els xiquets construeixen.
2. Quines intervencions del mestre són clau per avançar en el raonament?

Esriptura del text sobre el cor (II)

- Durada: 20 min 3 s
- Nombre de seqüències: 1

INTRODUCCIÓ

En aquest episodi es reprèn l'escriptura del text. Es torna a plantejar la validesa de l'índex i es revisa la informació disponible i pertinent en cada punt. L'escriptura serveix com a instrument de revisió del text anterior.

S'ha establert una sola seqüència atès que no hi ha canvis en l'activitat de la classe i en la forma de procedir al llarg d'aquesta.

SEQÜÈNCIA I

1. MESTRE: Va, anem a veure, passem a l'escrit. «ÉS UNA BOMBA MUSCULAR QUE ENVIA SANG PER»-. (*Recorda el que ja tenien elaborat del text i ho escriu a la pissarra.*)
2. XIQUETA: Per les / venes.
3. MESTRE: Per les venes?
4. XIQUETA: I les artèries.
5. SAÜL: Per les venes i per les artèries per ahí- per ahí és per on passa la sang.
6. XIQUET: Home!
7. XIQUET: Home, clar.
8. BALMA: Home, per tot el cos, és que... XXX.
9. MESTRE: A veure, Saül! (*Demana a Saül que calle.*) / Diques!
10. BALMA: És que no- no l'he pensat molt en- això de / venes i ara m'he- m'he donat compte que- que era una miqueta prompte. Per- perquè per tot el cos jo- jo crec que també va per fora de les venes.
11. MESTRE: A veure... ÉS UNA BOMBA MUSCULAR QUE ENVIA SANG-. (*Llig.*)
12. XIQUET: Per.
13. XIQUET: Per.
14. MESTRE: A veure-. A veure, com quedaria? Per les venes i les artèries, per tot el cos? Quedaria bé?
15. XIQUET: Sí.
16. XIQUET: Per tot el cos, eh-.

17. MESTRE: Saül, contesta'm, quedaria bé o no?
18. SAÜL: Sí.
19. XIQUET: No.
20. MESTRE: Les què?
21. SAÜL: XXX.
22. XIQUET: XXX.
23. XIQUETA: O per el cos i-.
24. XIQUET: O per el cos o per- per-.
25. XIQUET: Perquè aquí no n'hi ha ningú que s'aclare.
26. MESTRE: Clar, no n'hi ha ningú que s'aclarisca. A veure, posem per les venes i les artèries? / A veure, qui està d'acord en posar per les venes i les artèries? Que alce la mà. Ale, va! / (*Els xiquets alcen la mà.*) / Ale, va! / ÉS UNA BOMBA MUSCULAR QUE ENVIA SANG-. (*Llig el que està escrit a la pissarra.*)
27. XIQUET: PER. (*S'avança al que escriu el mestre i ho diu en veu alta.*)
28. MESTRE: PER-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, PER.*)
29. XIQUET: LES.
30. MESTRE: LES-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, LES.*)
31. XIQUET: VENES.
32. MESTRE: LES / VENES-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, VENES.*)

33. XIQUET: I.
34. MESTRE: I-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, I.*)
35. XIQUET: LES.
36. MESTRE: LES- (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, LES.*)
37. XIQUET: ARTÈRIES.
38. MESTRE: ARTÈRIES- // PER LES VENES/ I-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, ARTÈRIES, i torna a llegir.*)
39. XIQUET: Artèries.
40. MESTRE: LES ARTÈRIES. (*Llig.*)
41. XIQUET: Coma.
42. MESTRE: Havien dit coma?
43. XIQUET: Sí.
44. MESTRE: Bé, jo pose coma, vosaltres no la poseu encara, després ho mirarem. QUE ENVIA SANG PER LES VENES I LES ARTÈRIES A-. (*Torna a llegir el que ha escrit a la pissarra i escriu, A. Els alumnes ho escriuen a les seues llibretes.*)
45. XIQUET: Tot el cos.
46. MESTRE: A-. (*Llig.*)
47. XIQUET: Tot el cos.
48. (*El mestre es du la mà a l'orella perquè no l'ha sentit.*)
49. XIQUET: TOT EL COS.

50. MESTRE: A / TOT-. (*Torna a llegir el que acaba d'escriure i escriu, TOT.*)
51. XIQUET: EL.
52. MESTRE: EL. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, EL.*)
53. XIQUET: COS.
54. MESTRE: COS. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, COS.*)
55. XIQUET: I ara ho pose tot?
56. MESTRE: A veure, i ara pregunte, eixa coma anirà ací?
57. XIQUET: No.
58. MESTRE: Està bé o què, la deixe?
59. XIQUET: No està bé.
60. MESTRE: No està bé /
61. XIQUETS: XXX.
62. MESTRE: Val, què més? A veure, ja tenim- // tenim dos punts, no? Tenim QUÈ ÉS? i QUÈ FA?
63. XIQUET: XXX.
64. MESTRE: El un-.
65. XIQUET: I el sis.
66. PAU: Perquè ara- ara teníem el / per- perquè teníem el número un però no com- COM FUNCIONA?
67. MESTRE: No, perquè ara-.

68. BALMA: XXX.
69. MESTRE: No? A vore, què podríem escriure? Va, propostes! / Eduard? / Pau?
70. PAU: COM FUNCIONA?
71. MESTRE: A veure.
72. PAU: Per- perquè- perquè si després díem de QUÈ FA? L'altra la XXX lo que fa funcionar.
73. XIQUETS: XXX.
74. MESTRE: Espera, espera, d'un en un!
75. PAU: Perquè si tinguérem que explicar QUÈ ÉS? COM ÉS? o- o QUANT PESA? ON ESTÀ? QUÈ FA? i COM FUNCIONA? (*El xiquet llig l'ordre que havien establert abans i que està escrit a la pissarra.*) No ho farien com jo, però si hem d'explicar QUÈ ÉS? QUÈ FA? i després / COM FUNCIONA?
76. XIQUETS: XXX.
77. MESTRE: Espera, espera, espera no, a veure, un moment! / Yvonne.
78. YVONNE: Jo crec- jo crec que podria ser el cinc després del sis i després començar pel dos.
79. MESTRE: Sandra.
80. SANDRA: Podríem- podríem posar COM FUNCIONA? o QUANT PESA? Perquè XXX en QUÈ FA?
81. XIQUET: XXX.

82. MESTRE: Balma.
83. BALMA: Que- que podríem posar i / a- ara després qu- QUANT PESA? i- i / després COM ÉS? Perquè si no, aixina no.
84. SANDRA: Perquè no queda bé.
85. BALMA: No quedaria bé ixa part!
86. XIQUET: Clar.
87. XIQUET: Sí.
88. PAU: És que no quedaria bé, no quedaria bé que ficàrem el QUÈ FA? en un puesto i després en l'altra part, ficar el COM FUNCIONA?
89. MESTRE: A veure, jo estic fent-me un lio.
90. PAU: És que si no haguérem ficat el segon XXX.
91. MESTRE: A veure, qui pensa que hem d'escriure COM FUNCIONA? / (*Els xiquets alcen la mà i el mestre comença a comptar-los.*) / Un, dos, tres, quatre i cinc. Qui pensa que hem d'escriure COM ÉS? / (*Els xiquets alcen la mà i el mestre torna a comptar-los.*) / Un, dos, tres, quatre, cinc, sis. I qui pensa / que hauríem de posar / quina era l'altra? QUANT PESA? / (*Els xiquets alcen la mà.*) / N'hi ha gent que no vota!
92. JORGE: Heli no ha votat!
93. XIQUET: Ni en la primera ni ara.
94. MESTRE: QUANT PESA? A veure, vinga lloc. Punt- / punt / i a part. / COM ÉS?- / COM ÉS? / Vinga, qui indica! //

Saül, COMÉS? // (*Saül no respon.*) // No ho sap ningú? / (*Alguns xiquets alcen la mà.*) / XXX / Fila número un ahí, fila tres allà, XXX Vinga, ràpid! / (*Els xiquets es distribueixen per l'aula formant equips i parlant per decidir què diran.*) // Dos equips ja tenen clar què dir! / A veure (*els xiquets tornen als seus llocs*) / a veure, eh, Almudena, digues.

95. ALMUDENA: El cor té el tamany d'un puny.
96. MESTRE: El cor té el tamany d'un puny? Sandra.
97. SANDRA: El cor és XXX més- molt més gran XXX més gran que XXX.
98. XIQUETA: El cor té- el cor té la forma d'un puny.
99. XIQUET: El cor és- és és com un- una forma d'un puny tancat.
100. XIQUET: El cor, el cor té forma de puny.
101. MESTRE: Saül! / Punt i seguit o punt i a part?
102. XIQUETS: Punt i a part.
- 103 MESTRE: Val, XXX jo. / Val, EL- EL / COR-. (*Comença a dictar i els xiquets es posen a escriure a les seues llibretes.*)
104. XIQUET: Té forma d'un puny.
105. MESTRE: EL / COR-. (*Comença a dictar i els xiquets es posen a escriure a les seues llibretes.*)
106. XIQUETA: TÉ.
107. MESTRE: TÉ-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, TÉ.*)
108. XIQUETA: FORMA.

109. MESTRE: FORMA-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissara, FOR-
MA.*)
110. XIQUETA: De.
111. MESTRE: TÉ FORMA-. (*Llig.*)
112. XIQUET: El cor?
113. MESTRE: EL COR TÉ FORMA-. (*Torna a llegir l'última frase
que acaba d'escriure.*)
114. XIQUETA: DE.
115. MESTRE: DE-. (*Ho diu en veu alta però no ho escriu.*)
116. XIQUET: D'UN.
117. MESTRE: D'UN-. (*Ho diu en veu alta i escriu a la pissarra,
D'UN.*)
118. XIQUETA: De, apòstrof.
119. MESTRE: De, apòstrof / D'UN-. (*Llig el que acaba d'escriure.*)
120. XIQUETA: De un, no! / Si no, quedaria mal.
121. MESTRE: D'UN PUNY- PUNY. // D'UN PUNY-. (*Diu en veu
alta i escriu a la pissarra, PUNY.*)
122. XIQUET: TANCAT.
123. MESTRE: TANCAT. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, TAN-
CAT.*)
124. XIQUET: XXX.

125. MESTRE: A veure! EL COR TÉ FORMA D'UN PUNY TANCAT. // I- / I- / EL COR TÉ FORMA D'UN PUNY TANCAT / I- / PESA-. (*Torna a rellegir l'última frase i escriu, I PESA.*)
126. XIQUET: I pesa uns tres-cents.
127. MESTRE: I PESA-. (*Llig el que acaba d'escriure.*)
128. XIQUET: ENTRE.
129. MESTRE: ENTRE-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, ENTRE.*)
130. XIQUET: Tres-cents.
131. BALMA: TRES-CENTS.
132. MESTRE: ENTRE TRES-CENTS- com s'escriu tres-cents, Guillem? (*Ho diu en veu alta i no ho escriu.*)
133. GUILLEM: Un tres i tres zeros.
134. MESTRE: Tres zeros?
135. XIQUETS: No, dos zeros!
136. MESTRE: Jorge.
137. JORGE: Un tres i dos zeros.
138. MESTRE: Un tres i dos zeros / I PESA ENTRE TRES-CENTS-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra, 300.*)
139. XIQUET: I.
140. MESTRE: I-. (*Diu en veu alta i escriu, I.*)
141. XIQUET: CINC-CENTS.

142. MESTRE: CINC-CENTS-. (*Diu en veu alta i escriu, 500.*)
143. SANDRA: Podem posar tres-cents.
144. MESTRE: ENTRE TRES-CENTS I CINC-CENTS-. (*Llig.*)
145. XIQUET: Quilos.
146. XIQUET: Grams.
147. MESTRE: Quant? Què?
148. XIQUET: Grams.
149. MESTRE: Quilograms? O siga, el cor pesa tres-cents quilos? / (*Els xiquets riuen.*) / A vore, tres-cents grams.
150. XIQUETS: XXX.
151. MESTRE: Punt.
152. XIQUET: Això- això el té que- això ho té que fer-.
153. PAU: XXX.
154. MESTRE: Bé / Va! / EL COR TÉ FORMA D'UN PUNY TANCAT I PESA ENTRE TRES-CENTS I CINC-CENTS GRAMS, què més? / Propostes, va! / Llig tot el que tenim a la pissarra, Antoni! (*Llig i escriu a la pissarra, GRAMS.*)
155. ANTONI: EL CO-.
156. XIQUET: El cor.
157. ANTONI: ÉS UNA BOMBA MUSCULAR- ENVIA SANG PER LES VENES I LES ARTÈRIES- A TOT EL COS. EL

COR TÉ FORMA D'UN PUNY TANCAT I PESA
ENTRE TRES-CENTS I CINC-CENTS/ GRAMS.
(Llig.)

158. MESTRE: Què més? / Clara, què més? / Lorena.
159. LORENA: Que jo no sé o COM FUNCIONA? o XXX.
160. XIQUET: XXX.
161. XIQUET: Jo diria COM FUNCIONA?
162. XIQUET: COM FUNCIONA?
163. XIQUETA: ON ESTÀ?
164. MESTRE: Àngels, continua, vinga!
165. ÀNGELS: EL COR ESTÀ-. (*Proposa una nova frase.*)
166. MESTRE: A veure, que- pregunte, quedaria bé ara tornar a posar
EL COR ÉS-.
167. XIQUET: No.
168. XIQUET: Molt prop hi quedaria molt mal perquè-.
169. MESTRE: A veure, llig Guillem!
170. GUILLEM: EL COR- EL COR ESTÀ QUE- (*S'enganya en tractar
de llegir el que hi ha escrit a la pissarra.*)
171. MESTRE: Que no!, EL COR TÉ-. (*Corregeix l'alumne i torna a
llegir la frase de la pissarra.*)
172. GUILLEM: FOR- FORMA D'UN PUNY TANCAT I PE- I PE-
I PESA ENTRE-. (*Llig el que hi ha escrit a la pis-
sarra.*)

173. MESTRE: Entre.
174. GUILLEM: ENTRE TRES-CENTS I CINC-CENTS GRAMS. (*Llig el que hi ha escrit a la pissarra.*)
175. MESTRE: Què més?
176. GUILLEM: No he posat res més.
177. MESTRE: Ara torne a posar el cor?
178. XIQUET: No.
179. MESTRE: Què posaré?
180. SAÛL: XXX.
181. MESTRE: Perdó, Saül, digues!
182. SAÛL: Que- que no anem a ficar el cor perquè ja se sap.
183. XIQUET: XXX.
184. XIQUET: Podem posar XXX que l'estem estudiant.
185. MESTRE: Àngels / Punt i seguit o punt i a part?
186. XIQUET: Punt i a part.
187. PAU: Si ara parlem de- d'on està té que estar està, i si està el COM FUNCIONA?- / Ell funciona-.
188. MESTRE: Però això, ho guardem per a després, no? Ell, perquè si ara posem està-, s'entén? Simplement, sí?
189. XIQUET: Sí.
190. MESTRE: Vinga! / Punt i seguit. ESTÀ! // Titlla a la «a»! / ESTÀ-. (*Diu en veu alta i escriu a la pissarra.*)

191. XIQUET: Enmig.
192. XIQUET: Està entre.
193. MESTRE: SITUAT-. ESTÀ SITUAT-. (*Escriu, SITUAT i torna a llegir.*)
194. JORGE: En / en... al / ENMIG.
195. MESTRE: Molt bé, Jorge, ENMIG, tot junt, ENMIG- (*Diu en veu alta i escriu, ENMIG.*)
196. SAÛL: Enmig XXX.
197. MESTRE: Molt bé, Saül, ESTÀ ENMIG-. (*Llig.*)
198. XIQUET: Dels pulmons.
199. MESTRE: DELS. (*Diu en veu alta i escriu DELS.*)
200. XIQUET: PULMONS.
201. MESTRE: PULMONS-. (*Diu en veu alta i escriu, PULMONS.*)
202. XIQUET: Amb la titlla a la «u».
203. XIQUET: Enmig, va separat?
204. MESTRE: Jo diria que no, però vaig a mirar-ho al diccionari.
205. XIQUET: XXX.
206. MESTRE: Vaig a mirar-ho al diccionari, però jo crec que no.
207. XIQUET: Jo crec que sí.
208. MESTRE: **¿Tú crees que sí?** No, mira, en el diccionari el posa, enmig tot junt. Eh! Posa-ho tot junt.

Preguntes

1. ¿Quins continguts matemàtics es reforcen entre les intervencions 133 i 142?
2. ¿Es podria aprofitar d'una altra manera el contingut de les intervencions esmentades? Explica com ho faries.
3. ¿Quina utilitat per al coneixement de les unitats de mesura es pot extraure del contingut de les intervencions 145 a 149?
4. Establiu la relació entre la planificació del nou text i la revisió del que ja han escrit.
5. Assenyaleu com els xiquets expliciten les raons de les seues propostes.
6. Assenyaleu els trets que mostren com el mestre fa participar els xiquets i propicia una educació democràtica.
7. Destaqueu les intervencions del mestre perquè els xiquets tinguen cura de la redacció del text.
8. Determineu els torns de paraula on es veu l'atenció als continguts temàtics i als aspectes purament textuais (ortografia, sintaxi, etc.).
9. Com s'ensenya l'ortografia dins d'un context d'ús de la llengua escrita?
10. ¿Quin paper té la lectura en el procés d'escriptura al llarg dels episodis darrers?
11. Quines estratègies utilitzen per avançar en la composició del text?
12. Expliqueu el paper del diàleg en tot aquest episodi.
13. Assenyaleu els continguts procedimentals que s'han treballat.

Bibliografia

- ALSINA, C. i altres (eds.) (1995): *Ensenyar matemàtiques*, Graó, Barcelona.
- ÁLVAREZ, A. (1990): «Diseño cultural: una aproximación ecológica a la educación desde el paradigma histórico-cultural», *Infancia y Aprendizaje*, 51-52, 41-77.
- BEREITER, C. i M. SCARDAMALIA (1992): «Dos modelos explicativos de los procesos de composición escrita», *Infancia y Aprendizaje*, 58, 43-64.
- BIGAS, M. i M. CORREIG (2000): *Didáctica de la lengua en la educación infantil*, Síntesis, Madrid.
- BISHOP, A. J. (1999): *Enculturación matemática. La educación matemática desde una perspectiva cultural*, Paidós, Barcelona.
- CAMPS, A. (1994): *L'ensenyament de la composició escrita*, Barcanova, Barcelona.
- CHEVALLARD, Y. i altres (eds.) (1997): *Estudiar matemáticas. El eslabón perdido entre enseñanza y aprendizaje*, ICE Univ. Barcelona-Ed. Horsori, Barcelona.
- EDWARDS, D. i M. MERCER (1988): *El conocimiento compartido: el desarrollo de la comprensión en el aula*, Paidós, Barcelona.
- GALLEGO, C. i altres (eds.) (2005): *Repensar el aprendizaje de las matemáticas. Matemáticas para convivir comprendiendo el mundo*, Graó, Barcelona.
- GIMENO, J. (1988): *El currículum: una reflexión sobre la práctica*, Morata, Madrid.
- GUTTMAN, A. (2001): *La educación democrática*, Paidós, Barcelona.
- HERNÁNDEZ, F. (2002): «Los proyectos de trabajo. Mapa para navegantes en mares de incertidumbre», *Cuadernos de Pedagogía*, 310, 78-82.
- KOZULIN, A. (2000): *Instrumentos psicológicos. La educación desde una perspectiva sociocultural*, Paidós, Barcelona.
- MERCER, N. (1997): *La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos*, Paidós, Barcelona.
- MORIN, E. (1995): *Introducción al pensamiento complejo*, Gedisa, Barcelona.
- (2000): *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro*, Paidós, Barcelona.
- PÉREZ, A. I. (1998): *La cultura escolar en la sociedad neoliberal*, Morata, Madrid.
- RIBERA, P. i I. RÍOS (1998): «La planificación oral del texto escrito», *Textos de Didáctica de la lengua y la literatura*, 17, 20-33.
- RÍOS, I. (2003): «Enseñar a planificar o enseñar a escribir», en RAMOS, J. (coord.), *Enseñar a escribir sin prisas... pero con sentido*, MECEP, Sevilla.
- i V. SALVADOR (2008): *L'ensenyament del discurs escrit*, Bromera-IFV, València.
- ROSEMBERG, C. R. i A. M. BORZONE (2001): «La enseñanza a través del discurso. Estrategias de contextualización y descontextualización de significados», *Cultura y Educación*, 13 (4), 404-424.
- STEEN, L. A. (ed.) (1998): *Las Matemáticas en la vida cotidiana*, Addison-Wesley Iberoamericana i Universidad Autónoma de Madrid, Madrid.

- VYGOTSKY, L. S. (1989): *Desarrollo de los procesos psicológicos superiores*, Crítica, Barcelona.
- WERTSCH, J. V. (1988): *Vygotski y la formación social de la mente*, Paidós, Barcelona.
- WELLS, G. (2001): *Indagación dialógica. Hacia una teoría y una práctica socio-culturales de la educación*, Paidós, Barcelona.
- (2004): «Papel de la actividad en el desarrollo y la educación», *Infancia y Aprendizaje*, 27(2)165-187.